

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอเป็น 2 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

1.1 ความหมายและประเภทของวินัย

1.2 ความหมายของวินัยในตนเอง

1.3 การสร้างระเบียบวินัย

1.4 คุณค่าและประโยชน์ของวินัย

1.5 สาเหตุของการทำผิดวินัย

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครูในการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีวินัย

ในตนเอง

ตอนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครู

ตอนที่ 1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

ในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า จำเป็นจะต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กันทั้งด้าน
วัตถุธรรม และจริยธรรมจึงบังเกิดผลดี แต่ในสภาพปัจจุบันคงเป็นที่ยอมรับกันว่าความเจริญทาง
ด้านวัตถุและเทคโนโลยีมีรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว ส่วนด้านจริยธรรมนั้นหาได้เจริญควบคู่หรือเป็น
สัดส่วนที่พอเหมาะกับความเจริญทางด้านวัตถุธรรมไม่ ดังที่ ท่านพุทธทาส ไคล่กล่าวไว้ว่า
"ทุกวันนี้ความวุ่นวายต่าง ๆ ที่พบเห็นสืบเนื่องมาจากคนในยุคนี้ตกเป็นทาสของอารมณ์ ถ้าไม่

ตกเป็นทาสของอารมณ์แล้วปัญหาต่าง ๆ จะสิ้นสุดไปในพรหิตาเคียว" ¹ และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เช่น ปัญหาความประพฤติของนักเรียน ปัญหาข้าราชการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ และความล้มเหลวต่าง ๆ น่าจะเป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการที่สมาชิกในสังคมชาควินัยทางสังคม

การที่บุคคลจะมีวินัยทางสังคมได้นั้นควรจะมีวินัยในตนเองเสียก่อน เนื่องจากวินัยในตนเองเป็นพื้นฐานของการควบคุมตนเองให้เป็นผู้มีวินัยทางสังคม ดังที่ สุชา จันทรเฒ่า กล่าวถึงความจำเป็นในการในการปลูกฝังความมีวินัยในตนเองให้แก่เด็กไว้ว่า การควบคุมตนเองหรือที่เรียกว่าการมีวินัยในตนเองเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอุปนิสัยของเด็ก ทั้งนี้เพราะเด็กได้เรียนรู้ว่า เด็กไม่สามารถจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยปราศจากการติดต่อกับผู้อื่น และในการติดต่อกับผู้อื่นนั้นเด็กควรแสดงออกซึ่งนิสัย ความนึก และทัศนคติที่ ใด ๆ ไปอย่างไร

ก่อนบุคคลที่เด็กติดต่อกับ ² ฉะนั้นหากสังคมใดหรือประเทศใดประกอบไปด้วยพลเมืองที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้มีวินัยในตนเองแล้ว ความสงบสันติสุขก็จะบังเกิดขึ้น ในสังคมนั้น ประเทศนั้น และนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าสืบต่อไป ดังที่ออสซูเบล (Ausubel) กล่าวว่า บุคคลที่มีวินัยในตนเองนั้น เป็นผู้ที่มีความสามารถเรียนรู้มาตรฐานของการกระทำหรือพฤติกรรมที่บุคคลยอมรับ มีวุฒิภาวะทางค่านาง ๆ เช่น เป็นผู้กล้าและผู้กล้าแท้ มีความสามารถพึ่งพาตนเอง มีความสามารถในการควบคุมตนเอง เป็นผู้ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์และอดทนต่อความคับข้องใจ มีมโนธรรม (Conscience) ที่ดี มีศีลธรรมตลอดจนมีความมั่นคงปลอดภัยทางอารมณ์ (emotional security) ³

¹ พุทธทาส, "แนวแนวจริยธรรม", ปาฐกถาอบรมครูส่วนกลางที่หอประชุมอรุณสภา 2505, หน้า 185.

² สุชา จันทรเฒ่า, "เด็กกับการสร้างระเบียบวินัย" วารสารแนว 6: 49-53 กรกฎาคม - กันยายน 2511.

³ David P. Ausubel, Educational Psychology: A Cognitive View (New York: Holt Rinehart and Winston, Inc, 1968), p. 459.

ความหมายและประเภทของวินัย

ความหมายของคำว่า "วินัย" (Discipline) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานนั้น หมายถึง "การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับหรือความมีระเบียบ" ¹

พระราชวรานูณีได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า หมายถึง "ข้อบัญญัติที่วางไว้เป็นหลักกำกับความประพฤติให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเสมอกัน" ²

สนั่น สุมิทร ได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า หมายถึง "ระเบียบปฏิบัติความแนวความคิดของชนกลุ่มต่าง ๆ เพื่อจุดประสงค์ในการฝึกนิสัย เป็นระเบียบปฏิบัติเพื่อความร่วมมือเป็นสุขของชนกลุ่มต่าง ๆ" ³

สุโท เจริญสุข ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า หมายถึง "พฤติกรรมที่ผู้ในการควบคุม อันก่อให้เกิดผลดีและความก้าวหน้าทั้งมวล พฤติกรรมที่ผู้ในการควบคุมนี้ รวมถึงการควบคุมตนเองด้วย" ⁴

¹ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2493 (กรุงเทพมหานคร : ห.ส.น. นิยมวิทยา, 2524), หน้า 881.

² พระราชวรานูณี, พจนานุกรมพุทธศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2520), หน้า 40.

³ สนั่น สุมิทร, วินัยเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยของชาติ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุรสภา, 2505) หน้า 7.

⁴ สุโท เจริญสุข, บทศึกษาจิตวิทยาเพื่อการศึกษ, การแนะแนว, สุขภาพจิตในโรงเรียน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กราฟิการ์ท, 2526), หน้า 186.

สุชา และ สุรางค์ จันทน์เอม ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า หมายถึง "การรู้จักปฏิบัติตามระเบียบและข้อกำหนดกฎเกณฑ์ ซึ่งกลุ่มใดตกลงกันทั้งขึ้นสำหรับสมาชิกปฏิบัติ เพื่อช่วยให้สังคมนั้น ๆ อยู่ด้วยกันอย่างราบรื่นมีความสุขและความสำเร็จโดยอาศัยการฝึกอบรมให้รู้จักปฏิบัติตน รู้จักควบคุมตนเอง" ¹

สุคใจ เหล่าสุนทร ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า หมายถึง "การรงคไว้ไม่กระทำ ความผิดหรือความชั่วต่าง ๆ โดยเกรงกตัตการลงโทษจากภายนอก ถ้าบุคคลเกิดความผิดหรือรู้ว่าอะไรควรหรือไม่ควรประพฤติ แล้วประพฤติในสิ่งที่ควรประพฤติและรงคไว้ในสิ่งที่ควรรงคไว้ เรียกว่าการมีวินัยในตนเอง" ²

ประคินันท์ อุปรมัย ใ้กล่าวสรุปความหมายของวินัยไว้ว่า "วินัย หมายถึง ระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นเพื่อให้บุคคลปฏิบัติตาม" ³

วณิช บรรจง ⁴ กล่าวถึงความหมายของวินัยไว้ว่า ตามความหมายที่เข้าใจกัน หมายถึงการที่จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดโดยเคร่งครัด ซึ่งความหมายที่แท้จริงนั้นมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้เด็กเกิดความสำนึกในใจ ทั้งก่อนหน้าและลับหลัง โดยไม่ได้เป็นการถูกบังคับหรือ

¹สุชา และ สุรางค์ จันทน์เอม, หลักการศึกษ จิตวิทยา หลักการสอน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แพร่พิทยา, 2517), หน้า 190.

²สุคใจ เหล่าสุนทร, ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, 2517), หน้า 180-181.

³ประคินันท์ อุปรมัย, จิตวิทยา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศรีอนันต์, 2518), หน้า 140.

⁴วณิช บรรจง, วิชาการศึกษ จิตวิทยา (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2518) หน้า 98.

เกรงกลัวต่อระเบียบนั้น

ความมีวินัย หมายถึง "การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เพื่อความสงบสุขในชีวิตของคนและ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม" ¹

ความหมายของวินัยตามที่กล่าวมาแล้วอาจสรุปได้ว่า วินัยหมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อตกลงที่บุคคลในสังคมกำหนดขึ้นมา เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มนั้นปฏิบัติตาม เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันอันจะก่อให้เกิดความสงบสุข ความสำเร็จและความก้าวหน้าของบุคคล และหน่วยงานในสังคมนั้น

วินัยนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคลที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ การมีระเบียบวินัยนี้ อาจเกิดขึ้นจากสาเหตุ 2 ประการ คือ

1. เกิดจากการมีอำนาจภายนอกมาบังคับ เช่น นักเรียนไม่กล้าทุจริตเพราะกลัวครูจับได้ ผู้ร้ายไม่กล้าขโมยของเพราะเห็นตำรวจยืนอยู่ เป็นต้น

2. เกิดจากการมีจิตใจรู้สึกผิดชอบชั่วดี ไม่กระทำผิดวินัย เพราะบังคับใจตนเองได้ วินัยแบบที่สองนี้เราต้องการที่จะปลูกฝังให้มีขึ้นในตัวผู้เรียนมากกว่าแบบที่ หนึ่ง เพราะบุคคลที่สามารถบังคับตนเองให้กระทำในสิ่งที่ถูก ที่ควรได้นั้น โดยปกติแล้วจะไม่เป็นภัยอันตรายแก่สังคม ²

¹ คณะอนุกรรมการจัดทำคู่มือการปลูกฝังค่านิยมของกลุ่มนักวิชาการ, คู่มือปลูกฝังค่านิยม (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กราฟิกอาร์ต, 2526), หน้า 126.

² สุชา และ สุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาในห้องเรียน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไอเคียนสโตร์, 2521) หน้า 95.

ประเภทของวินัย

ศุภนิทย์ วัฒนธาดา ได้แบ่งประเภทของวินัยออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. วินัยในตนเอง (Self Discipline) หมายถึงวินัยที่บัญญัติขึ้นเพื่อบังคับตนเองให้ปฏิบัติตาม ถ้านักศึกษามีวินัยในตนเองแล้วก็จะลดปัญหาในด้านการปกครองนักเรียนได้มาก เพราะตัวเองจะรู้จักควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้บรรลุจุดหมายปลายทางได้อย่างสุขสบาย และรู้จักปฏิบัติตามหน้าที่ของคนที่มีความรับผิดชอบ

2. วินัยส่วนรวมหรือวินัยสำหรับหมู่คณะ (External Authority Discipline) หมายถึงวินัยที่ออกมาจากอำนาจภายนอกเพื่อบังคับให้ส่วนรวมปฏิบัติตามให้เกิดเป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้น วินัยส่วนรวมนี้จะต้องตั้งกฎเกณฑ์เป็นแนวทางกลาง ๆ ให้ทุกคนสามารถปฏิบัติตามได้¹

วินัยทั้งสองประเภทล้วนแต่มีความสำคัญ และจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม แต่วินัยในตนเองมีความสำคัญและจำเป็นมากกว่า เพราะจะเป็นพื้นฐานไปสู่ความมีวินัยในหมู่คณะและในสังคมต่อไป

ความหมายของวินัยในตนเอง

วินัยในตนเองเป็นคุณลักษณะหนึ่งของบุคคลที่มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้
 ภาณุ กิจขยัน ได้ให้ความหมายของวินัยในตนเองไว้ว่า หมายถึง "ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์ หรือพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง"

¹ศุภนิทย์ วัฒนธาดา, คู่มือจิตวิทยาการศึกษา ทฤษฎีและปฏิบัติ (พระนครศรี-อยุธยา : โรงพิมพ์เทียนวัฒนา, 2512), หน้า 119.

แม้จะมีสิ่งเร้าจากภายนอก เช่น บุคคลอื่นหรือสิ่งเร้าจากภายใน เช่น อุปสรรคหรือความปรารถนาที่ตามก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งหวังไว้ " 1

บัณฑิตา ศักดิ์อุคม ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึง "ความสามารถของบุคคลในการควบคุมตนเองทั้งทางอารมณ์และพฤติกรรมให้เป็นไปตามความต้องการ แม้จะมีสิ่งเร้าจากภายนอกหรือภายในก็ตาม ตลอดจนการรู้จักกาลเทศะ ไม่กระทำการใด ๆ อันก่อให้เกิดความยุ่งยากทั้งต่อตนเองและผู้อื่น สนใจ เอาใจใส่ต่อสังคม และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม" 2

พรพิมล เฟื่องศรีทอง ให้ความหมายของวินัยในตนเองไว้ว่า หมายถึง "ความสามารถในตัวบุคคลที่สามารถควบคุมตนเองได้ในด้านอารมณ์ และ พฤติกรรม ผู้มีวินัยในตนเองจะเป็นบุคคลที่รู้จักกาลเทศะ สนใจต่อสังคม เป็นผู้มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎของสังคม" 3

¹กรรณฯ กิจชัยัน, "ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน ภายนอกคนและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517), หน้า 6.

²บัณฑิตา ศักดิ์อุคม, "ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับความมีวินัยในตนเองตามการรับรู้ของนักเรียน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 11.

³พรพิมล เฟื่องศรีทอง, "การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับนักวิทยาศาสตร์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517), หน้า 7.

ภัทธา นิคมานนท์ ให้ความหมายของวินัยในตนเองไว้ว่า หมายถึง "ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความพยายามในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนเองคาดหวังไว้" ¹

วรรณวิภา ทองงอก ให้ความหมายของวินัยในตนเองไว้ว่า หมายถึง "ความเข้มแข็ง ทั้งใจจริง ใจคอมั่นคง มีความคงที่ทางอารมณ์ ซึ่งจะทำให้บุคคลสามารถควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับได้ เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงานและการเรียน" ²

ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง "ข้อกำหนดหรือข้อตกลงที่แต่ละบุคคลเป็นผู้กำหนดหรือวางแนวทางให้ตนเองประพฤติปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่ความมีวินัยในสังคมและประเทศชาติต่อไป" ³

ภูิก (Good) ได้อธิบายว่า วินัยในตนเองหมายถึง "การบังคับโดยอำนาจภายในบุคคลนั่นเอง และเป็นอำนาจเกิดจากการเรียนรู้หรือการยอมรับในคุณค่าอันใดอันหนึ่ง ซึ่งทำให้"

¹ภัทธา นิคมานนท์, "ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติการถือศีลห้า ความรู้สึกผิดชอบวินัยในตนเอง ความเกรงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517), หน้า 7.

²วรรณวิภา ทองงอก, "ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่ออาชีพครู วินัยในตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการสอนของนิสิตฝึกสอนวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517), หน้า 9-10.

³คณะอนุกรรมการจัดทำคู่มือการปลูกฝังค่านิยมของกลุ่มนักบริหาร กลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มสมาคมมูลนิธิ และกลุ่มทั่วยุวก่าลึงคน, คู่มือปลูกฝังค่านิยม (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กรราฟิค-อาร์ต, 2516), หน้า 72.

บุคคลสามารถควบคุม บังคับพฤติกรรมของตนเองได้" ¹

วิวัฒน์ อิศวาณิชย์ อธิบายว่า วินัยในตนเองหมายถึง ความสามารถที่บุคคลรู้ตัว อยู่ตลอดเวลาในการแสดงพฤติกรรมทางค่านิยมผู้นำ ความรู้สึกนึกชอบ ความอดทนไม่ กังวลใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่คนต้องการแต่ไม่ขัดกับกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ของสังคมทั่วไป รวมไปถึงการปฏิบัติที่ระเบียบที่สังคมวางไว้ ตลอดจนมีความเห็นใจ ไม่ เกรงใจใคร่ปราศจากเหตุผล มีความตั้งใจ และความเชื่ออำนาจภายในตนเอง ²

วิวัฒน์ มูลสถาน ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึง ความสามารถ ในการบังคับควบคุมอารมณ์หรือพฤติกรรมของบุคคลด้วยอำนาจภายในของบุคคลนั้น ๆ เพื่อให้ พฤติกรรมของตนเป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง และตามกฎระเบียบของสังคม แม้จะมีสิ่งเร้าจาก ภายนอก เช่น บุคคลอื่น หรือสิ่งเร้าจากภายในตนเอง เช่น อุปสรรค หรือความปรารถนาที่ ความก็ยังคงไม่เปลี่ยนพฤติกรรม หรืออารมณ์ของตนจากที่มุ่งหวังไว้ ³

วินเซนต์ (Vincent) กล่าวถึงวินัยในตนเองว่า หมายถึง การที่บุคคลไม่ทำ การใด ๆ อันจะเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากต่อตนเองในอนาคต หรือเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่อง

¹Good, Carter V., Dictionary of Education (New York:Mc.-Graw Hill Book Company, Inc., 1959), p.

²วิวัฒน์ อิศวาณิชย์, "ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็ก ไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523), หน้า 8.

³วิวัฒน์ มูลสถาน, "ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในคน เอง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523), หน้า 9.

ส่วนหัวและสิทธิของผู้อื่น การที่บุคคลมีวินัยแห่งตนนั้น จะเป็นบุคคลที่รู้จักบังคับจิตใจตนเอง ทั้งใจและไม่คิดเอาเปรียบเมื่อทำงานเป็นหมู่คณะ สามารถรักษาความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันให้อยู่ในระดับที่ดี รู้จักการดำเนินการอย่างไคผลแก่ส่วนรวม รู้จักควบคุมตนเองให้เป็นไปตามความต้องการ และรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่¹

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าวินัยในตนเองมีความสำคัญและจำเป็นมาก เพราะผู้ใดก็ตามหากสามารถบังคับจิตใจตนเองได้ ทำในสิ่งที่ตนเองกำหนดในทางที่ถูกที่ควรแล้ว ผู้นั้นก็จะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งอาจสรุปได้ว่า วินัยในตนเอง หมายถึงความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้ไปสู่การประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีที่ถูกที่ควรและเป็นไปตามความมุ่งหวัง โดยอ่านาจากภายในตนเอง และไม่เปลี่ยนแปลงความตั้งใจ แม้จะมีสิ่งเร้าอื่น ๆ ภายในหรือภายนอกมากกระทบก็ตาม นอกจากนี้สิ่งที่ทำจะต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

นอกจากนี้ ฤฎา กิจชยัน ได้สรุปเกี่ยวกับความมีวินัยแห่งตนไว้ว่า บุคคลที่มีวินัยในตนเองจะมีลักษณะและพฤติกรรมดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. เชื้อมั่นในตนเอง
3. มีความรู้สึกผิดชอบ
4. ไม่กังวลใจ
5. มีความตั้งใจจริง ใจคอมั่นคง
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
7. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ มีเหตุผล

1

Elizabeth Lee, Vincent, Human Psychological Development (New York : The Ronald Press Company, 1961), pp. 42-43.

๘. กล้าคิด กล้าพูด และกล้าทำ
๙. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และไม่เกรงใจโดยปราศจากเหตุผล
๑๐. มีความอดทน ¹

การสร้างระเบียบวินัย

วินัยจะเกิดขึ้นได้จากการอบรมและฝึกฝน ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลตั้งแต่วัยเยาว์ เพราะวินัยนั้นเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ทางสังคมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

เกี่ยวกับการสร้างวินัยนี้ สุชา จันทน์เอม ได้กล่าวถึงการสร้างวินัยไว้มีหลักสำคัญอยู่ 4 ประการคือ

1. เด็กจะต้องประพฤติตนในสิ่งที่ดี และชดเชยพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา
2. ให้เด็กพอใจที่จะปฏิบัติในสิ่งที่ดีที่ควร และหลีกเลี่ยงการปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดีไม่ควร
3. เด็กจะต้องเรียนรู้ถึงการเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา เป็นพฤติกรรมที่ดีพึงปรารถนาของสังคม
4. เด็กจะต้องกระทำความดีจนกระทั่งเกิดความเคยชินหรือเกิดเป็นนิสัยโดยไม่มีใครแนะนำ ²

¹กรอุณา กิจขยัน, "ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออ่านาภภายใน-ภายนอกตน และคุณธรรมแห่งพลเมืองดี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517), หน้า 21.

²สุชา จันทน์เอม, "เด็กกับการสร้างระเบียบวินัย", วารสารแนะแนว 6 (กรกฎาคม - กันยายน 2511) หน้า 49.

การสร้างระเบียบวินัยให้แก่เด็กนั้น แม้ว่าจะต้องเริ่มจากบ้านก่อน ดังที่ สุมาลย์ โสคติริ ได้กล่าวถึงความสำคัญที่บ้านต่อการสร้างระเบียบวินัยแก่เด็กว่า "บ้าน เป็นสถาบันที่สำคัญและมีอิทธิพลใหญ่ยิ่งแก่เด็ก บิดามารดาเป็นผู้มีอิทธิพลที่จะช่วยสร้างให้บุตร เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม" ¹ ก็ตาม สถาบันการศึกษา นับแต่โรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย เหล่านี้ล้วนมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อชีวิต ของเด็กมากเช่นกัน เพราะระยะเวลาที่เด็กได้รับการอบรมศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาแต่ละ แห่งนั้นเป็นเวลานานหลายปี ซึ่งเด็กจะต้องเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายใน สถาบันการศึกษานั้นนับแต่ตัวอาคารเรียน สภาพห้องเรียน ระเบียบวินัยข้อบังคับต่าง ๆ ตลอดจนครูอาจารย์และเพื่อนนักเรียนหลายประเภท

ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กได้รับในขณะที่เรียน ไม่ว่าจะเป็นการอบรมสั่งสอนของครู การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการร่วมทำกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ล้วนมีอิทธิพลในการกำหนด ลักษณะนิสัยและแบบแผนของพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กทั้งสิ้น

ปัจจุบันพบว่าคนไทยยังขาดความมีวินัยอยู่อีกมาก ดังที่เกิดเป็นปัญหาอยู่ในขณะนี้ เช่น การทิ้งขยะไม่เลือกที่ การทุจริตคดโกง การไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร เป็นต้น ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องกับงานด้านการจัดการศึกษาจำเป็นต้องรีบแก้ไขโดยเร็วที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนของชาติควรจะได้รับการฝึกอบรมให้เป็นคนมีวินัย และประพฤติตนตามระเบียบเป็นประการสำคัญ เพื่อนำไปสู่สังคมที่สงบสุข

¹ สุมาลย์ โสคติริ, "การสร้างระเบียบวินัยแก่เด็ก", วิทยุศึกษา

การสร้างวินัยขึ้นในสถานศึกษานับเป็นสิ่งสำคัญ เพราะระเบียบวินัยนั้นเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ทางสังคมในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย วินัยนอกจากจะเป็นเครื่องกำหนดแนวทางความประพฤติของเด็กแล้ว ยังเป็นการปลูกฝังวัฒนธรรมต่างๆ ของสังคมอีกด้วย ซึ่ง เชเวียคอฟ (Sheviakov) ได้เสนอแนะลักษณะของวินัยที่ดีไว้ดังนี้

1. วินัยซึ่งอยู่บนรากฐานของการเสียสละเพื่อมนุษยธรรม เช่น อีสภาพ ความยุติธรรม และความเสมอภาคในหมู่คนทั้งหมด
2. วินัยซึ่งยอมรับนับถือความมีศักดิ์และสิทธิ์ของทุกคน
3. วินัยซึ่งเกิดขึ้นจากความเห็นชอบของตน
4. วินัยซึ่งส่งเสริมให้เด็กมีลักษณะเป็นผู้นำ ผู้นำในที่นี้มีได้หมายถึงผู้มีอำนาจ แต่เป็นผู้พร้อมที่จะบริการ และปฏิบัติงานร่วมกับหมู่คณะได้เป็นอย่างดี
5. วินัยซึ่งกำหนดมาจากความเข้าใจว่าต้องทำหรือไม่ทำสิ่งนั้นเพราะอะไร มากกว่าวินัยซึ่งเป็นไปตามคำสั่ง¹

นอกจากนี้ พันธ์ หันนาคินทร์ ได้เสนอข้อคิดบางประการเกี่ยวกับระเบียบวินัยว่า "ควรจะให้เด็กเรียนได้ปฏิบัติตามระเบียบโดยที่เด็กเรียนได้เข้าใจเหตุผลและเห็นดีเห็นงามจากการปฏิบัติตามระเบียบนั้น อย่าให้เด็กเรียนมีความรู้สึกว่าจะถูกบังคับ"²

¹George V. Sheviakov and Nell Brink, Discipline For Today's Children and Youth (Association For Supervision and Curriculum Development, Washington DC., 1956), p.4.

²พันธ์ หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2513), หน้า 275.

การสร้างระเบียบวินัยนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะระเบียบวินัยจะช่วยควบคุมพฤติกรรมของผู้เรียน ฝึกให้เป็นผู้มีพัฒนาการทางร่างกายหรือทัศนคติ ครูจะต้องคอยช่วยแนะแนวทางการสร้างระเบียบวินัย เพราะระเบียบวินัยเกิดจากรากฐานของประสบการณ์ในการเรียนรู้ และสภาพสิ่งแวดล้อม ดังที่ แมคเสน (Madsen) ได้กล่าวว่า วินัยจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้รับการสั่งสอนอบรม และมีการเรียนรู้ ซึ่งพ่อแม่และครูจะต้องเป็นผู้วางแนวทางของการฝึกฝนไว้ การฝึกวินัยนี้ ฝึกเพื่อตนเองและสังคม¹ นอกจากนี้เด็กควรจะมีส่วนร่วมกับครูในการช่วยกันสร้างวินัย เพราะวินัยที่คั้นจะต้องเกิดจากสัมพันธภาพระหว่างครูและเด็กที่สอดคล้องกัน อันจะเป็นผลสนับสนุนให้เด็กมีวินัยในตนเอง

คุณค่าและประโยชน์ของวินัย

วินัยเป็นสิ่งที่จำเป็นในทุกสังคม ไม่ว่าจะเป็นบ้าน โรงเรียน หรือ สถานที่ทำงานก็ตาม วินัยจะเป็นเครื่องช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างเรียบร้อยในแนวทางที่ต้องการ เด็กที่จะมีวินัยก็ควรได้รับการฝึกอบรมอย่างจริงจังมาตั้งแต่ที่บ้าน เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนเด็กจะต้องไปสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ซึ่งมีแนวทางการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไป ฉะนั้นครูควรแนะให้เด็กรู้จักปรับตัวโดยสนับสนุนการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เห็นคุณค่าของระเบียบวินัย และหาวิธีส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดมีวินัยในตนเอง อันจะเป็นกำลังสำคัญในการช่วยพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังที่ นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคนอื่น ๆ กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายของวินัยทั้งหลายนั้นมีใช้การควบคุมพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปตามแนวทางที่ผู้ใหญ่ต้องการ ความมุ่งหมายที่แท้จริงของวินัยก็คือ เพื่อให้เด็กเกิดเกิดความต้องการที่จะทำสิ่งที่ดี และเป็นประโยชน์แก่

¹ Charles H. Jr. Madsen, Teaching/Discipline (Boston: Allyn and Bacon, Inc., 1973), p.p. 5-9.

สังคมด้วยตนเองมิใช่จากสิ่งแวดล้อม หรือจากการบังคับของบุคคลใดเลย วินัยที่ดีเป็นลักษณะที่เกิดจากแรงผลักดันภายในตัวเด็กเองมากกว่าแรงบังคับจากภายนอก และเมื่อใดก็ตามที่เด็กได้พัฒนาทักษะดังกล่าวเด็กก็จะแสดงพฤติกรรมออกในลักษณะที่สังคมยอมรับ เด็กจะไม่มีควมขัดแย้งในตนเองและพฤติกรรมจะเป็นแบบแผนเดียวกัน ไม่ว่าจะอยู่ต่อหน้าหรือลับหลัง¹

สมาคมการศึกษาเรื่องเด็กแห่งสหรัฐอเมริกา (Child Study Association of America) ได้เน้นให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของการสร้างวินัยในตนเองว่า เพื่อระงับหรือควบคุมความโกรธ ความรู้สึกท้อแท้ ความรู้สึกตัวเองมีความผิดตลอดเวลา ความรู้สึกเหล่านี้เป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การแสดงหรือขจัดความรู้สึกดังกล่าวจึงเป็นทางหนึ่งที่ทำให้เด็กสามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองได้²

สุชา จันทน์เอม ยังได้กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของวินัยว่า คุณค่าของการมีวินัยนั้นเพื่อมนุษยธรรม ทำให้ยอมรับนับถือในศักดิ์และสิทธิของบุคคล ทำให้บุคคลทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมความเป็นผู้นำ และการยอมรับความสามารถของบุคคลแต่ละคน และเห็นว่า การมีวินัยนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. ช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมเป็นระเบียบเรียบร้อย
2. ช่วยให้เด็กมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน
3. ช่วยสร้างความสามัคคีปรองกองกันให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ

¹ นวลศิริ เป่าโรหิตย์, และคนอื่น ๆ, จิตวิทยาพัฒนาการ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อรุณสภา, 2515), หน้า 115-157.

² Child Study Association of America, Our Children Today (New York : The Viking Press, 1952), pp. 132-135.

4. ช่วยสร้างความสำเร็จด้านหน้าของตนเอง
5. ช่วยให้ครูและเด็กอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในการเรียนการสอน
6. ช่วยส่งเสริมหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย¹

ประคินันท์ จุฬารมย์ กล่าวถึงคุณค่าของวินัยไว้ว่า เมื่อบุคคลอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อมมีความคิดเห็นและพฤติกรรมต่าง ๆ กัน ถ้าปล่อยให้บุคคลสามารถแสดงพฤติกรรมทุกอย่างได้ตามความพอใจ สังคมก็จะเกิดความสับสนวุ่นวาย เนื่องจากแต่ละคนก็ทำในสิ่งที่ตนพอใจเท่านั้น ดังนั้นการที่กฎเกณฑ์หรือระเบียบจำกัดพฤติกรรมของคนไว้บ้างจะช่วยให้อุบัติการณ์หรือสังคมดังกล่าวอยู่ร่วมกันได้อย่างเรียบร้อยมากขึ้น วินัยมีได้หมายถึง กฎเกณฑ์หรือระเบียบข้อบังคับเฉพาะในกลุ่มคนเท่านั้น ยังหมายถึงกฎเกณฑ์หรือระเบียบวินัยภายในตัวบุคคลด้วย ในกลุ่มสังคมใดที่มีสมาชิกมีวินัยในตนเองมาก แสดงว่ากลุ่มสังคมนั้นประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีความรับผิดชอบมาก ในกรณีนี้วินัยในสังคมอาจไม่ต้องสร้างขึ้นมากนัก เช่น ในโรงเรียนใดมีนักเรียนที่มีวินัยในตนเองมาก คือรู้ว่าตนเองจะต้องมาโรงเรียนเวลาเท่าใด จะออกจากโรงเรียนได้เมื่อใด ควรแต่งกายอย่างไร ควรแสดงกริยามารยาทกับครูอาจารย์อย่างไร และควรมีหน้าที่ในฐานะนักเรียนอย่างไรบ้าง ฯลฯ เป็นต้น โรงเรียนนั้นแทบจะไม่ต้องสร้างวินัยขึ้นมาบังคับ เพื่อให้นักเรียนต้องปฏิบัติตามอีกเลย แต่โดยความเป็นจริงแล้วจะพบว่านักเรียนในโรงเรียนหนึ่ง ๆ นั้นมาจากสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน บางคนเคยได้รับการฝึกอบรมให้มีวินัยในตนเองมาแล้ว บางคนไม่เคยได้รับการฝึกให้มีวินัยมาก่อนเลย บางคนได้รับการเลี้ยงดูอย่างความใจจะทำอะไรก็ไม่นึกถึงความเสียหายของส่วนรวม บางคนขาดการดูแลเอาใจใส่ด้านการอบรมสั่งสอนให้มีวินัย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอยู่ที่โรงเรียนจะต้องสร้างวินัยขึ้นมาเป็นระเบียบข้อบังคับให้ทุกคนปฏิบัติตามเหมือน ๆ กัน เช่นระเบียบการแต่งกายอันได้แก่ลักษณะการไว้ผม การแต่งเครื่องแบบ การสวมถุงเท้า และลักษณะของรองเท้า หรือวินัยภายในห้องเรียนซึ่งได้แก่การไม่นำขนมหรือ

¹ดูซา สุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาในห้องเรียน. หน้า 97.

อาหารมารับประทานในห้องเรียน ไม่ดูหรือเล่นกันเสี่ยงกันในเวลาเรียน และไม่นอนหลับขณะที่ครูกำลังสอน หรือทะเลาะวิวาทกัน เป็นกัน¹

วิวัฒน์ อัคราณิชย์ ได้สรุปคุณค่าของการมีวินัยไว้ ดังนี้คือ

1. วินัยทำให้ผู้รักษาเป็นคนดีชั้น เป็นเครื่องป้องกันความเสื่อมเสีย
2. วินัยเป็น เครื่องวัดความดีของคน ใครจะเป็นคนดีหรือเลว ก็มากก็น้อย ไม่มีอะไรเป็น เครื่องวัดได้แม่นยำเท่ากับการสังเกตวินัยของผู้นั้น ผู้ใดเคร่งครัดในวินัยในตนเอง ผู้นั้นเป็นคนดี
3. วินัยเป็น เครื่องแสดงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล²

มาโนชญ์ ทັນชวณิชย์ กล่าวถึงคุณค่าของระเบียบวินัยกับความสงบเรียบร้อยของส่วนรวมไว้ว่า ในการอยู่ร่วมกันของสังคมแต่ละกลุ่ม ประกอบด้วยคนจำนวนมาก ซึ่งมีพื้นฐานระดับการศึกษา ความรู้ จิตใจ การอบรม ความนึกคิดแตกต่างกัน ความต้องการสิ่งต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตก็ย่อมแตกต่างกันไปด้วย นอกจากนี้ผลประโยชน์ของแต่ละกลุ่มก็ไม่ตรงกัน แต่จะให้สังคมอยู่กันอย่างอิสระตามความพอใจย่อมเป็นไปได้ ความสับสนวุ่นวายในสังคมย่อมเกิดขึ้นไม่มีวันสิ้นสุด เพื่อความสงบเรียบร้อยของคนส่วนรวมในการอยู่ร่วมกัน จึงต้องมีระเบียบแบบแผนควบคุมความประพฤติของบุคคลในสังคม หรือจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า ระเบียบแบบแผนข้อบังคับ ข้อปฏิบัติทั้งปวงเรียกว่า วินัย วินัยเป็นสิ่งควบคุมให้บุคคลประพฤติปฏิบัติต่อกันเป็นไปด้วยความเรียบร้อยในสังคมนั้น ๆ เช่น สมาชิกของสังคมต้องปฏิบัติตามข้อ

¹ ประจักษ์นทร์ อุดมมัย, จิตวิทยา, หน้า 140 - 141.

² วิวัฒน์ อัคราณิชย์, "ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523), หน้า 11 - 12.

บังคับของทางราชการที่กำหนดไว้ นักกีฬาต้องปฏิบัติตามกติกาในการแข่งขัน นักเรียน นิสิต นักศึกษา ต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาที่กำหนด พระสงฆ์ต้องปฏิบัติตามศีล หรือวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติ ข้าราชการพลเรือนและทหารต้องปฏิบัติตามวินัยเป็นต้น การมุ่งให้การศึกษาแก่พลเมืองให้มีวิชาความรู้และมีสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจสมบูรณ์ยังไม่เป็นการเพียงพอ ต้องมุ่งผลิตคนให้มีวินัย รู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และ ประเทศชาติด้วย ¹

ออสูเบล (Ausubel) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องมีวินัยในโรงเรียนว่า วินัยเป็นวัฒนธรรมของสังคม มีหน้าที่ 4 ประการ ที่จะปลูกฝังให้เด็ก

1. เรียนรู้มาตรฐานของการกระทำหรือความประพฤติที่สังคมยอมรับ
2. มีฐานะทางค่าน้ำต่าง ๆ เพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพดี เช่น เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง มีความสามารถในการควบคุมตนเอง เป็นผู้ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์และอดทนต่อความคับข้องใจ
3. มีมโนธรรม (Conscious) ที่ดี มีศีลธรรม
4. มีความมั่นคงปลอดภัยทางอารมณ์ (Emotional Security) ²

คณาจารย์คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยครูสวนดุสิต กล่าวถึงความจำเป็นในการที่ต้องมีระเบียบวินัยในโรงเรียนว่า เพื่อประโยชน์ดังต่อไปนี้คือ

1. ช่วยให้นักเรียนเป็นผู้มีระเบียบเรียบร้อย
2. ช่วยให้มีสามัคคี ประองคองกันในห้องเรียน
3. ช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ

¹มาโนชญ์ ถังขวนิชย์, "ปัญหาการถ่ายทอดจรรยาบรรณกับอนาคตของชาติ
วารสารสุปริทัศน์ 5(กันยายน 2525) : 46 - 47.

²David P. Ausubel, Educational Psychology : A Cognitive View (New York:Holt, Rinshart and Winston, Inc., 1968), p.p.59-60.

4. ช่วยให้นักเรียนรู้จักควบคุมดูแลและปกครองตนเองตามหลักประชาธิปไตย
5. ช่วยให้ครูและนักเรียนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ¹

จากคุณค่าและประโยชน์ของวินัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า วินัยนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และจำเป็นต่อพลเมืองของประเทศอย่างยิ่ง สังคมที่เจริญรุ่งเรือง มักจะเป็นสังคมที่สามารถอยู่ในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด ส่วนสังคมใดก็ตามที่มีความเป็นอยู่อย่างอิสระตามความพอใจ สังคมนั้นมักจะมีแต่ความสับสนวุ่นวายเกิดขึ้นไม่มีที่สิ้นสุด ฉะนั้นเราจึงควรช่วยกันสร้างเสริมและพัฒนาให้พลเมืองไทยทุกคนเป็นผู้ที่มีวินัย เพราะการเป็นผู้มีวินัยจะช่วยให้

1. สมาชิกสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงความระเบียบข้อบังคับของสังคมได้อย่างเคร่งครัด เป็นการสร้างความมีระเบียบให้เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความสงบสุขขึ้นในสังคม
2. บุคคลมีความสำนึกตนอยู่เสมอในสิ่งที่ต้องทำ สามารถประพฤติ ปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้องควร
3. บุคคลประพฤติปฏิบัติตนเป็นคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ เป็นการสร้างความมั่นคงเจริญก้าวหน้าให้เกิดแก่ประเทศชาติสืบไป
4. เสริมสร้างการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

¹ ณาจารย์คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยครูสวนดุสิต, จิตวิทยาการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ก้าวหน้าการพิมพ์, 2519), หน้า 288.

สาเหตุของการทำผิดวินัย

พฤติกรรมไม่ดีเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกแล้วไม่เป็นที่ต้องการของบุคคลรอบข้างและยังก่อให้เกิดผลเสียแก่ตนเองด้วย การขาดระเบียบวินัยถือเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งของสถานศึกษา ครูควรให้ความสนใจเอาใจใส่ต่อปัญหาทางวินัยที่เกิดขึ้น

สำหรับประเทศไทย ปัญหาที่พบบ่อยคือ ไม่สุภาพ ไม่เคารพนับถือครู หนีโรงเรียน เรียนหนังสือไม่ดี รมกวนชั้นในขณะครูกำลังสอน ฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว¹

ความประพฤติดีทางวินัยเหล่านี้ย่อมมีสาเหตุแตกต่างกันออกไปมากมาย ดังนี้

วนิช บรรจง กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาทางวินัยว่าเป็นเรื่องของการแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็ก เด็กที่ประพฤติฝ่าฝืนวินัยอาจเกิดขึ้นได้ด้วยสาเหตุหลายประการ ดังนี้คือ

1. สาเหตุทางกาย วินัยที่ขัดกับหลักพัฒนาการ ของเด็กยอมทำให้เด็กฝ่าฝืนได้ เช่น การบังคับให้เด็กยุติการเคลื่อนไหวเป็นเวลานาน ๆ เป็นต้น เด็กยอมไม่สามารถปฏิบัติตามได้
2. สาเหตุส่วนตัว เด็กอาจมีเจตคติไม่ดีต่อครูหรือระเบียบข้อบังคับนั้น เด็กไม่เข้าใจ

¹สำเริง บุญเรืองรัตน์, "การศึกษาพฤติกรรมของครูในห้องเรียน" ศูนย์ศึกษา

ความมุ่งหมายของวินัย เด็กมีภาวะสูงถึงขีดไม่เพียงพอ หรือฐานะทางเศรษฐกิจทางบ้านไม่
อาจทำให้เด็กสวมถุงเท้าไปโรงเรียนได้เป็นต้น

3. สาเหตุทางสังคม ถ้าวินัยที่วางไว้ขัดกับความนิยมของสังคม เด็กก็มีแนวโน้มที่
จะซัดขิ้น เช่น การห้ามนักเรียนหญิงนุ่งกระโปรงสั้น ห้ามการตกแต่งควาย เครื่องประดับต่าง ๆ
เป็นต้น

4. สาเหตุที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เช่น เด็กที่เหนื่อย อาจนั่งหลับในเวลาเรียน
ภาพยนตร์ ฯ ภายนอกโรงเรียนอาจชักนำให้เด็กหนีโรงเรียนได้ เป็นต้น ¹

ประเด็นที่ อปรมัย กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาทางวินัยว่า สาเหตุทั่วไป
ที่ทำให้เกิดปัญหาทางวินัยแก่นักเรียนคือ

1. สาเหตุที่เนื่องมาจากความบกพร่องของเด็ก เช่น เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู
แบบทاملใจจนเคยหัว ไม่เคยได้รับการฝึกให้มีวินัยในตนเอง เป็นเด็กที่มีนิสัยก้าวร้าวชอบ
ดองดี หรืออยากทำเด่นแต่ทำในทางที่ผิด

2. สาเหตุที่เนื่องมาจากความบกพร่องของครู เช่น ครูไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ
หรือไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยพร้อมเพียงกัน ครูบางคนจะถูเด็กเมื่อทำผิดในบางอารมณ์ หรือครูบางคน
เฉยเมยไม่สนใจต่อการว่ากล่าวตักเตือน ในขณะที่ครูอีกคนหนึ่งพยายามฝึกให้เด็กมีวินัยมาก
ที่สุดเป็นต้น

3. สาเหตุเนื่องจากการบริหารงานภายในโรงเรียน เช่น บางโรงเรียนแยกเด็ก
เก่งกับเด็กเรียนอ่อนไว้คนละห้อง ทำให้เด็กเรียนอ่อนรู้สึกว่าตนเองมีปมค้อยตลอดจนบางครั้ง
ครูแสดงความพึงพอใจ และเอาใจใส่เด็กเก่งมากเกินไป จนทำให้เด็กที่เรียนอ่อนเรียกร้อง
ความสนใจด้วยการหาทางออก ในทางละเมิดวินัยของโรงเรียน

4. สาเหตุเนื่องมาจากกลุ่มเพื่อน สำหรับกลุ่มเพื่อนนี้นักจิตวิทยาสังคมบางท่าน

¹ วนิช บรรจง, วิชาการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา, หน้า 95 - 96.

ถือว่าเป็นสถาบันอย่างหนึ่งที่ไม่เป็นทางการ มีวัฒนธรรมย่อยเป็นของตนเอง และมีชนบทรรม-
นิยมประเพณีและภาษาของตนเอง พฤติกรรมของเด็กที่อยู่ในหมู่เดียวกันมักจะถูกชักจูงได้ง่าย
ถ้าอยู่ในกลุ่มเพื่อนเกเรชอบฝ่าฝืนระเบียบวินัยของโรงเรียนเสมอ ๆ ก็อาจชักจูงให้ละเมิด
วินัยของโรงเรียนไปด้วยก็ได้

5. สาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ของเด็ก เช่น ครอบครัวมีฐานะยากจน ไม่
สามารถปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนได้ หรืออยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมที่มีการพุดจา
หยาบคาย ลักขโมยเก่ง เด็กอาจคิดนิสัยเหล่านี้โดยไม่รู้ตัว หรืออยู่ในแหล่งที่มีสิ่งชักจูงให้เด็ก
ละเมิดวินัยได้ง่าย เช่น โรงภาพยนตร์หรือสถานเริงรมย์ เป็นต้น ¹

สุชา และ สุรางค์ จันทน์เอม ได้กล่าวถึงสาเหตุที่เด็กประพฤติผิดวินัยไว้ดังนี้
ความประพฤติผิดทางวินัย ย่อมมีสาเหตุมาก่อนทั้งสิ้น สาเหตุที่เด็กประพฤติผิดวินัย
อาจกล่าวได้ว่ามาจากสาเหตุ 4 ประการคือ

1. สภาพทางร่างกาย เช่น ความพิการของร่างกาย ความบกพร่องส่วนตัวของเด็ก
2. สภาพทางจิตใจ เช่น จิตหราบ มั่นส่มองพิจารณา เป็นต้น
3. สภาพทางสังคม เช่น สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่เสื่อมโทรม
4. สภาพทางอารมณ์ เช่น อารมณ์ผิดปกติ ไม่สามารถปรับปรุงอารมณ์ของตนได้
เด็กถูกทอดทิ้ง หรือถูกเลี้ยงแบบตามใจ หรือเข้มงวดจนเกินไป ขาดความรักความอบอุ่นจาก
ครอบครัว ²

ฐิติห อ่อนโคกสูง กล่าวถึงสาเหตุของการประพฤติผิดวินัยของนักเรียนไว้ดังนี้

1. ความยากจน เช่น เด็กที่ลักขโมยเครื่องเล่นเรียนของคนอื่น อาจเนื่องมาจาก

¹ ประคินันท์ อุปรมัย, จิตวิทยา, หน้า 146 - 148.

² สุชา และ สุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาในห้องเรียน, หน้า 96 - 97.

ทางครอบครัวไม่มีเงินซื้อให้

2. การขาดความอบอุ่นจากครอบครัวอาจทำให้เด็กรังแกเพื่อน ชอบพูดปดเพื่อเรียกร้องความสนใจ

3. ความบกพร่องส่วนตัวของเด็ก เมื่อไม่สามารถทำในสิ่งที่ตนต้องการได้ ก็อาจไปแสดงพฤติกรรมอย่างอื่นแทน เช่น เด็กที่เรียนอ่อนอาจแสดงตัวเป็นคนเกะกะเกเร ฯลฯ

4. การถูกทอดทิ้ง ขาดความเอาใจใส่จากพ่อแม่ ผู้ปกครองและเพื่อนฝูง จึงกระทำพฤติกรรมที่ผิดวินัยบางอย่างเพื่อเรียกร้องความสนใจ

5. เด็กถูกเลี้ยงแบบตามใจหรือเอาใจใส่มากเกินไป จึงกระทำสิ่งต่าง ๆ ตามความพอใจของตนโดยไม่คำนึงถึงระเบียบวินัยของโรงเรียน

6. ข้อบกพร่องของโรงเรียน กฎระเบียบต่าง ๆ นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามได้ หรือไร้ประโยชน์เด็กจึงไม่ปฏิบัติตาม¹

คณาจารย์คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยครูสวนดุสิต ได้กล่าวถึงสาเหตุของการประพฤติดีวินัยของนักเรียนไว้ดังนี้

1. เกิดจากความบกพร่องของเด็ก

1.1 ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น สุขภาพเสื่อมโทรม มีโรคภัยไข้เจ็บ แขนเสีย ทาเสีย ทำให้เด็กประพฤติดีวินัยโดยตรงหรือโดยอ้อม ซึ่งเกิดจากความน้อยเนื้อต่ำใจ ความรู้สึกมีปมค้อย

1.2 ความบกพร่องทางค่านิยมปัญหา เด็กที่มีสติปัญญาต่ำหรือสูงเกินไป ก็เป็นสาเหตุทำให้ เกิดปัญหาทางวินัยได้ เด็กที่พบความล้มเหลว จะเสียกำลังใจ หนีห้องเรียน เอาอย่างอื่นมาทำ

1.3 ขาดการตอบสนองความต้องการทางค่านิยมสังคมและอารมณ์ ปัญหาพฤติกรรมเป็นจำนวนมากเกิดขึ้นเพราะครูไม่ยอมรับรู้การกระทำของเด็ก เด็กเลยต้องเปลี่ยนพฤติกรรมไปทำอย่างอื่นแทนเพื่อให้เกิดการยอมรับในกลุ่มเพื่อน เช่นการหนีโรงเรียนร่วมกัน การรังแก

¹ฐิติ์ อ่อนโลกสูง, จิตวิทยาการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2522), หน้า 134.

ชกต่อยกันกับกลุ่มอื่น เพื่อช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มของตน

2. เกิดจากความบกพร่องในกิจกรรมภายในโรงเรียน

2.1 เกิดจากความบกพร่องทางบุคลิกภาพของครู การแต่งกายของครู ถ้าแต่งกายหละหลวม เบิกเผยสัดส่วนของร่างกายมากเกินไปนักเรียนอาจเสียสมาธิในการเรียน ดังนั้นครูจึงควรแต่งกายสุภาพเรียบร้อย หรือการแสดงท่าทางของครูอาจทำให้นักเรียนสนุกสนานจนกลายเป็นความครั้นเคร่งไป แทนที่จะเป็นชั่วโมงเรียนวิชาการ ก็อาจกลายเป็นชั่วโมงละครย่อย

2.2 เจตคติของครูที่มีต่อเด็ก การที่ครูมีอคติและแสดงอคตินั้นกับเด็กหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ทำให้เด็กเหล่านั้นไม่ชอบครู อาจแสดงความกระด้างกระเดื่องกับครูคนนั้น ครูที่เคร่งครัดเกินไปหรือครูที่ดุด่านักเรียนก็จะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายได้ เลยหันไปทำอย่างอื่นแทน

2.3 การหาเสียงความรักจากเด็ก ด้วยการเอาใจใส่เป็นเพื่อนกับเด็ก ซึ่งทำให้เด็กขาดความยำเกรง ตีตนเสมอครู กล่าวหาหรือแสดงอาการไม่เหมาะสมต่าง ๆ ได้ ทำให้เกิดปัญหาขึ้นได้เหมือนกัน

2.4 ปัญหาส่วนตัวและลักษณะส่วนตัวของครู ปัญหาส่วนตัวครูไม่ควรนำเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการสอน นอกจากจะเป็นในแง่ประโยชน์ในการสอนเท่านั้น ครูควรแสดงท่าทางเชื่อมั่นในตัวเองในวันแรกที่พบเด็ก ปัญหาต่าง ๆ จากเด็กจะมีน้อยลงไป

2.5 เกิดจากระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนที่เคร่งครัดจนเกินไป ทำให้เกิดความอึดใจ ปฏิบัติตามได้ยาก ในที่สุดก็ต้องฝ่าฝืนระเบียบ ¹

¹ ศึกษารายละเอียดวิชาการศึกษา วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ, จิตวิทยาการศึกษา,

นอกจากนี้ สมพร สุทัศน์ีย์¹ สุชา และ สุรางค์ จันทน์เอม² และ
จรินทร์ สดุดถาวร³ ได้กล่าวถึงสาเหตุของการประพฤติกวีนิพนธ์ของนักเรียนว่าเกิดจาก
สาเหตุใหญ่ ๆ 2 ประการคือ สาเหตุจากตัวเด็กและสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถสรุป
ได้ดังนี้

สาเหตุจากตัวเด็ก

สาเหตุที่เกิดจากตัวเด็ก แบ่งออกเป็น 2 ทางคือ

1. สาเหตุทางกาย มักเป็นสิ่งที่ติดตัวเด็กมาแต่กำเนิด เช่น เพศ สติปัญญา หน้าตา
สิ่งเหล่านี้ทำให้เด็กมีปมด้อยค้ำย เช่น สมองทิม แคระแกรน หรือ สูงเกินไป สุขภาพร่างกาย
อ่อนแอไม่สมบูรณ์ ทำให้เด็กหาทางแสดงปมเด่น โดยอาจจะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ให้เป็น
ที่รบกวนห้องเรียน เช่น พูดเสียงดัง ก้าวร้าว รังแกผู้อื่น หงุดหงิด เจ้าอารมณ์ เป็นต้น
2. สาเหตุทางใจ อาจเนื่องมาจากการขาดการสนองความต้องการทางสังคม และ
อารมณ์ซึ่งอาจเกิดจากการสูญเสียพ่อแม่ ความน้อยเนื้อต่ำใจที่ไม่ได้รับความรักความอบอุ่น จาก
ความเอาใจใส่ จึงทำให้กลายเป็นเด็กเงียบขรึมไม่พูดจาและแยกตัวออกจากสังคม ความดิ่ง-
เครียด ความกระวนกระวาย ความสับสน ความล้มเหลว อาจทำให้เด็กแสดงออกโดยการ

¹ สมพร สุทัศน์ีย์, จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน (กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์โอเคียนส์โตร์, 2522), หน้า 54 - 60.

² สุชา และ สุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาเด็กเกเร (กรุงเทพมหานคร : สำนัก
พิมพ์โอเคียนส์โตร์, 2522), หน้า 14-17.

³ จรินทร์ สดุดถาวร, เอกสารประกอบการสอนจิตวิทยาวัยรุ่นกับการศึกษา
(คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), หน้า 88-99.

ก้าวร้าว ทำลายสิ่งของและทำร้ายเพื่อน

สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กมีอิทธิพลต่อความประพฤติผิดวินัยของเด็กอย่างมาก ซึ่งสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน สภาพสังคม และสื่อมวลชน

1. สาเหตุทางครอบครัว คอยล์ (Doyle) กล่าวว่า การเป็นพลเมืองดีเป็นวิถีทางของชีวิตซึ่งเริ่มต้นมาที่บ้านและจะพัฒนาอย่างดีที่สุดในระยะเริ่มแรกของชีวิต บิดามารดาที่มีวินัยแก่ตนเองจะเป็นผู้ให้ตัวอย่างแก่เด็กทั้งโดยการกระทำ การพูด และความรู้สึก¹ คำกล่าวนี้สนับสนุนให้เห็นว่าบ้านเป็นส่วนสำคัญในความประพฤติของเด็ก สภาพแวดล้อมของครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติของเด็ก ได้แก่ ทัศนคติของพ่อแม่ ลักษณะการเลี้ยงดูและสัมพันธภาพภายในบ้าน เป็นต้น

1.1 ทัศนคติของพ่อแม่ มีความสำคัญต่อความประพฤติและบุคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างมาก เด็กที่พ่อแม่รักและตามใจมากเกินไปจะทำให้ไม่รู้จักโตและเอาแต่ใจตัวเอง เข้ากับเพื่อนไม่ได้ และแยกตัวออกจากสังคมเด็กที่ถูกเกลียดชัง จะเกิดความเจ้าคิดเจ้าแค้นไม่ไว้วางใจใคร มักจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ข่มขู่ หนีสังคม และชอบจับกลุ่ม

1.2 ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว มีส่วนในการก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก เด็กที่ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากทางบ้านย่อมจะพยายามอย่างมากที่จะให้เป็นที่น่าสนใจเมื่ออยู่ที่โรงเรียนเพื่อสนองความต้องการอันนั้น การปกครองที่เข้มงวดกวดขันมากไปจะทำให้เด็กเป็นคนไม่กล้าเมื่อมาอยู่ที่โรงเรียนจะเป็นคนใจน้อย หงุดหงิด

¹Marion Wade Doyle. "Citizenship Begins in the Home" Journal of the Association for Childhood Education International, 37:8 (April 1961), p361.

หนังสือพิมพ์ การปกครองที่ปล่อยตามสบายจะทำให้เด็กเป็นคนไม่มีระเบียบ ไม่มีมารยาท และ จะเข้ากับเพื่อนไม่ได้ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาบางอย่างอาจมีสาเหตุเนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจ เช่น เด็กที่ล้าชโยมเครื่องเล่นเรียนของคนอื่นอาจมีสาเหตุเนื่องมาจากความยากจน.

1.37 สัมพันธภาพภายในครอบครัวเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กประพฤติผิดวินัย บ้านเป็นสถานที่สำคัญและมีอิทธิพลยิ่งใหญ่แก่เด็ก บรรยากาศทั่วไปภายในบ้านเป็นสิ่งจำเป็นต่อ ระเบียบวินัยของเด็ก ความสัมพันธ์ทางครอบครัวที่แน่นแฟ้นและอบอุ่นจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กเกิด ความมั่นใจในตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง เด็กที่ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว เช่น บิดา มีภรรยาบ่อย หรือบิดามารดาแยกกันอยู่ต่างแต่เป็นสาเหตุก่อให้เกิดปัญหาทางวินัยทั้งสิ้น อาจทำ ให้เด็กชอบรังแกเพื่อน หรือชอบพูดปด ¹ สนั่น สุมิตร ได้กล่าวเน้นถึงปัญหาจากสัมพันธภาพ ระหว่างครอบครัวที่ก่อให้เกิดปัญหาทางวินัยแก่เด็กว่า เด็กที่พ่อแม่หย่าร้างกัน เด็กที่ไม่มีใครดูแลเอาใจใส่ มักจะแสดงออกมาในทางที่ไม่ดีไม่งาม เช่น หนีเรียนเก่ง แสดงความอวดเก่ง ต่อครู ต่อเพื่อนนักเรียน เพื่อชิงความสนใจของคน

2. สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน มีส่วนทำให้เด็กประพฤติผิดและเกิดพฤติกรรมที่ไม่ดีได้ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่ไม่ดีและไม่เหมาะสมจะทำให้เด็กทำผิดกฎระเบียบต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากครู เพื่อน วิธีการปกครองชั้นเรียนและกฎระเบียบข้อบังคับ

บุคลิกภาพของครูมีส่วนสำคัญมากต่อการที่จะก่อให้เกิดระเบียบวินัยในโรงเรียน ครู เป็นผู้ที่มีความสำคัญในการควบคุมปัญหาทางวินัยของนักเรียน ซึ่งสาเหตุของการประพฤติผิดทางวินัยอันเนื่องมาจากครู มีดังนี้

1. สอนไม่ดี ไม่เตรียมการสอน ทำให้เด็กเรียนไม่รู้เรื่อง ไม่สนใจเรียน
2. ไม่ยุติธรรม เลือกที่รักมักที่ชัง ทำให้เด็กมีพฤติกรรมกระด้างกระเดื่อง และก้าวร้าว

¹ สนั่น สุมิตร, วินัยเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยของชาติ, หน้า 23.

3. แท่งหัวไม่เหมาะสม ทำให้เด็กเกิดความไม่เชื่อถือและล้อเลียนครู และเกิดการต่อต้าน

4. ชี้แจงสอน ขอบห้องเรียน มาโรงเรียนสาย กลับก่อนเวลา ทำให้เด็กขาดศรัทธา และ ไม่เชื่อฟัง

5. เจ้าอารมณ์ โมโหง่าย อารมณ์ไม่คงเส้นคงวา ชอบดูค่าลงโทษในความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ทำให้เด็กแข็งกร้าว คือ กิ่งและชกขึ้น

6. การไม่ยอมรับของครู ครูบางคนไม่ยอมรับพฤติกรรมบางอย่างของเด็กที่ติดมาจากบ้าน เมื่อเด็กมาทำที่โรงเรียน ครูจะไม่ยอมรับและแยกเด็กออกจากกลุ่ม ทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจ กลายเป็นเด็กก้าวร้าวและก่อกวนชั้นเรียนได้

7. ไม่เอาใจใส่และไม่ให้ความสนใจแก่เด็ก จะทำให้เด็กคับข้องใจ ไม่สนใจเรียนแล้วแสดงพฤติกรรมอย่างอื่นชกเขย ถ้าครูไม่เอาใจใส่เด็ก เด็กจะเรียกร้องความสนใจด้วยการพูดเสียงดัง พูดโพล่งออกมาโดยไม่ได้รับการอนุญาต ชกชนจนเกิดเหตุ แหยมเพื่อน หรือ ลองภูมิครู

การปกครองชั้นเรียนและบรรยากาศในห้องเรียนก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาทางวินัยขึ้นได้มาก การปกครองที่เคร่งครัด เข้มงวดกวดขันจนเกินไป เช่นการให้งานยากและมากเกินไป การกำหนดกิจกรรมให้ทำโดยไม่คำนึงถึงความต้องการและความสนใจ อาจทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจ เพราะไม่สามารถทำได้สำเร็จทันเวลาได้ทุกครั้ง ทำให้เกิดความกลัวไม่กล้า ไม่มั่นใจ เพราะทำอะไรผิดนิดหน่อยก็โดนลงโทษ ทำให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวในสถานการณ์ที่เด็กทนไม่ได้ ในทางตรงข้ามหากการปกครองชั้นเรียนเป็นไปแบบตามสบาย คุรุปล่อยปละละเลยเด็ก เด็กอยากเรียนก็ได้ ไม่เรียนก็ได้ และไม่จำเป็นต้องเคารพครูเมื่อเด็กทำผิดก็ไม่ลงโทษหรือดูว่า การปกครองเช่นนี้ทำให้เด็กขาดความเป็นระเบียบก่อให้เกิดปัญหาทางวินัยได้

นอกจากนี้กฎและระเบียบข้อบังคับมีส่วนทำให้เด็กประพฤติผิดวินัยได้เช่นกัน กฎระเบียบที่เข้มงวดกวดขันจนเกินไป จะทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างครูและนักเรียนขาดสะบั้นลง

ซึ่งกฎเกณฑ์ที่เข้มงวด เช่นนี้มักทำให้เด็กชอบฝ่าฝืนระเบียบและคือรับ ส่วนกฎระเบียบที่หย่อนยานจนเกินไป ทำให้ห้องเรียนขาดระเบียบ เด็กจะกลายเป็นคนไม่เรียบร้อย ไม่รู้จักเกรงใจผู้อื่น และไม่รู้จักรับผิดชอบ

3. สภาพสังคม อิทธิพลของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญอันจะเป็นรากฐานของความประพฤติที่ไม่ดี ซึ่งสิ่งแวดล้อมนอกบ้านที่มีส่วนสัมพันธ์กับเด็ก ได้แก่ แหล่งการพนัน แหล่งสลิ้ม แหล่งโสเภณี สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อความประพฤติของเด็กมาก

4. สื่อมวลชน อิทธิพลของสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ภาพยนตร์ ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่สูงใจให้เด็กประพฤติผิดทางวินัยได้ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มามีอิทธิพลต่อเด็กมาก โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่น เพราะเด็กวัยรุ่นชอบเลียนแบบ การเสนอข่าว หรือ ภาพยนตร์ที่แสดงพฤติกรรมไม่ดีจะเป็นสิ่งยั่วยุให้เด็กแสดงพฤติกรรมเลียนแบบ ทำให้ปลุกฝังนิสัย และความประพฤติไม่ดีแก่เด็ก และเป็นแนวทางไปสู่การประพฤติผิดทางวินัยได้

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เป็นสาเหตุที่จะผลักดันให้เด็กวัยรุ่นหาทางออกโดยแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา ซึ่งพฤติกรรมนั้นผิดกฎระเบียบสังคมที่บัญญัติไว้ อันก่อให้เกิดปัญหาเด็กวัยรุ่น ครูจำเป็นจะต้องให้ความสนใจและเอาใจใส่ต่อปัญหาเหล่านั้น เพื่อหาทางป้องกันแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมกับปัญหาที่เกิดขึ้น

คณาจารย์คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยครูสวนดุสิตได้กล่าวถึงปัญหาทางวินัยที่ควรเอาใจใส่ดังต่อไปนี้

1. ความไม่ร่วมมือ
2. การขาดโรงเรียนเป็นนิจ
3. การมาโรงเรียนสาย
4. การหนีโรงเรียน
5. การทุจริตในการสอน
6. การฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับ
7. การไม่เชื่อฟังคำสั่งครู

8. การผูกขาดขาย
9. การทิ้งสิ่งของไม่เป็นที่
10. การทำลายสิ่งของ
11. การรังแกเพื่อน
12. การเอางานอื่นมาทำขณะกำลังเรียน
13. การไม่ทำการบ้าน
14. การแสดงอารมณ์ฉุนเฉียว
15. การวางของไม่เป็นที่
16. การแสดงมารยาทไม่ดี
17. การคุยกันในห้องเรียน
18. ซากศีลธรรม
19. การไม่รับผิดชอบหน้าที่
20. การเดินไปมาในห้องเรียน
21. การฉกฉก¹

สุชา และ สุรางค์ จันทน์เอม กล่าวว่าปัญหาต่าง ๆ ทางวินัยที่ครูควรให้ความสนใจเอาใจใส่มีดังนี้คือ

1. เด็กมีความเชื่องมงาย และเฉื่อยชาในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ
2. การขาดโรงเรียน หรือ การหนีโรงเรียน
3. การอยู่ชอมชอยหรือ เล่นกันในห้องเรียนเป็นการรบกวนผู้อื่น
4. การมาโรงเรียนสาย
5. การฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน
6. ไม่เชื่อฟังคำสั่งของครู

¹สุชา และ สุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาในห้องเรียน, หน้า 97 - 98.

7. การชมแข่งวิ่งแกว้ออื่น
8. การสูบบุหรี่ หรือ ยาเสพติด
9. การอยู่ไม่เป็นสุข
10. การฉิวปาก หรือ ร้องเพลงในชั้น
11. การค้ำสุรา เล่นการพนันและอื่น ๆ
12. พุกเห็จและพุกจาหยาบคาย
13. ไม่สนใจในการเรียน
14. ชอบลักขโมย
15. พุจริตในการสอบ
16. เอาจานอื่น ๆ มาทำในขณะที่เรียน
17. แสดงอารมณ์ฉุนเฉียว โมโหร้าย
18. ไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่
19. ชอบทิ้งของสกปรกลงบนพื้น และทิ้งไม่เลือกที่
20. ชอบทำลายสิ่งสวยงาม¹

สรุปได้ว่าสาเหตุที่เด็กกระทำผิดทางวินัยนั้นเนื่องมาจากสาเหตุทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน สภาพสังคม ตลอดจนสื่อมวลชนต่าง ๆ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครู ในการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีวินัยในตนเอง

สุชา และ สุรางค์ จันทน์เอม กล่าวว่าวินัยอันเป็นที่ปรารถนาของส่วนบุคคลหรือของหมู่คณะนั้นไม่ใช่มุ่งแต่จะให้ครูบังคับหรือควบคุมความประพฤติของเด็กอย่างเดียว ยิ่งมุ่งไปถึงวิธีการที่ครูจะช่วยเหลือแนะนำให้เด็กรู้จักวิธีที่จะควบคุมหรือบังคับความประพฤติของตน เพื่อ

¹สุชา และ สุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาในห้องเรียน, หน้า 97 - 98.

ประโยชน์ส่วนรวมของหมู่คณะด้วยวิธีการส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีวินัยในตนเองมีดังนี้

1. ครูทำงานร่วมกับเด็ก
2. ครูปฏิบัติต่อเด็กเป็นรายบุคคลไป ตามความสามารถของแต่ละบุคคล
3. ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล
4. ส่งเสริมความเจริญงอกงามทุกด้านของเด็ก
5. โดยการจับประสบการณ์หรือกิจกรรมให้เด็กเลือกเรียน ตามความสามารถ

ความสนใจ ความถนัดโดยธรรมชาติและความต้องการของเด็ก ¹

ประสาธ อิศรปริศา กล่าวถึงบทบาทของครูในการส่งเสริมและพัฒนาความมีวินัยในตนเองให้แก่เด็กดังนี้

1. การชม การสรรเสริญ และการยอมรับทางสังคมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมให้เด็กทำความดีมากกว่าการตำหนิหรือการลงโทษ
2. เมื่อเด็กคนใดคนหนึ่งในระดับเรียนนั้น ๆ กระทำผิด ครูไม่ควรทำโทษทั้งห้องเรียน
3. การพูดกระทบกระแทก ถาดถาง หรือเย้ยหยัน เป็นสิ่งที่ครูไม่ควรนำมาใช้เพราะนักเรียนมีความรู้สึกไว จะรู้สึกเสียคนแถมเจ็บปวดจากคำพูดเหล่านั้น
4. ครูจะต้องไม่ดูหมิ่นดูแคลนแนวความคิด หรือเจตนาดีของนักเรียนที่กระทำผิด แต่ครูจะต้องยอมรับแนวความคิดที่เป็นจุดสนใจของเขา
5. ถ้าเป็นไปได้ กฎหรือระเบียบต่าง ๆ ควรจะกำหนดขึ้นโดยนักเรียน หรือนักเรียนกับครูร่วมกันคิดขึ้น
6. ระเบียบวินัยต่าง ๆ นั้นเป็นสิ่งที่รักษาไว้ได้ยากยิ่งเว้นเสียแต่นักเรียนจะรู้สึกว่าการกระทำที่เขาทำนั้นมีค่าจริง ๆ
7. เมื่อไรก็ตามถ้ามีปัญหาทางวินัยเกิดขึ้น ครูจะต้องถามตนเองว่า การสอนนั้นมีเนื้อหาวิชาตรงไหนที่ผิด หรือครูใช้วิธีสอนบกพร่องตรงไหน ²

¹สุชา และ สุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาในห้องเรียน, หน้า 96.

²ประสาธ อิศรปริศา, จิตวิทยาวัยรุ่น (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้ว การพิมพ์, 2513), หน้า 217.

อุทัย อ่อนโลกสูง กล่าวถึงบทบาทของครูในการพัฒนานักเรียนให้มีวินัยในตนเอง
ด้วยวิธีการดังนี้

1. การศึกษาให้ทราบสาเหตุที่แท้จริงของการประพฤติผิดวินัยของเด็ก เด็กบางคน อาจฝ่าฝืนวินัยด้วยความจำเป็นหรือโดยความไม่รู้หรืออาจจะโดยนิสัยชอบฝ่าฝืน ครูต้องหา สาเหตุให้พบแล้วพยายามแก้ไขที่ต้นเหตุ นั้น ๆ เช่น เด็กที่ชอบพูดปด อาจเนื่องมาจากต้องการ ปกปิดปกปิดหรือความซาดแคลนของตน ครูต้องพยายามชี้แจงให้เด็กกล้าเผชิญความจริง และ ภูมิใจในความสามารถของตัว ไม่จำเป็นต้องโกหก หรือ ปกปิดคนอื่น ดังนี้เป็นต้น

2. ให้ความสนใจแก่เด็กทุกคนอย่างกว้างขวางโดยทั่วหน้ากัน อย่าให้เด็กมองเห็น ว่าครูมีความเอื้อเฟื้อใคร ซึ่งจะเป็นแนวทางให้เด็กฝ่าฝืนวินัยได้

3. ให้เด็กแสดงความสามารถที่เด่น ๆ ของเขา เพื่อให้เพื่อน ๆ หรือ คนอื่น ๆ ให้การยอมรับนับถือ เขา เพื่อเด็กจะได้คิดว่าตนเองเป็นคนมีเกียรติ มีความสามารถ จะได้ ไม่กล้าฝ่าฝืนระเบียบวินัย เพราะกลัวเสียชื่อเสียงและการยอมรับนับถือที่ผู้อื่นมีต่อตน

4. ทักท้อปรึกษากับผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาการประพฤติผิดวินัยของเด็ก เพื่อหาทาง ช่วยเหลือแก้ไขต่อไป

5. มอบหมายไว้วางใจให้แก่เด็ก โดยมอบให้ทำกิจกรรมบางอย่างแทน

6. ให้คำแนะนำและให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ดีของการปฏิบัติตามวินัยหรือฝ่าฝืนวินัย ว่า มีผลดี ผลเสียต่อตนเองและสังคมอย่างไร เพื่อให้เด็กพิจารณาและตัดสินใจความประพฤติของตน ว่าเหมาะสมหรือไม่เพียงไร และจะไคยถือถือเป็นแนวในการปฏิบัติต่อไป

7. ขอความร่วมมือ จากเพื่อนของเด็กให้ช่วยและประพฤตินให้ เป็นตัวอย่างแก่เด็ก ที่ฝ่าฝืนระเบียบวินัย

8. ให้ความเมตตา ความรัก ความอบอุ่น และความปลอบโยนแก่เด็กด้วยความสุจริตใจ เพราะ ปัญหาทางวินัยบางอย่าง มีสาเหตุมาจากเด็กขาดสิ่งที่ต้องการ ดังกล่าวจากครอบครัว

9. ส่งเด็กให้ครูแนะแนวช่วยเหลือแก้ไขต่อไป

สรุปได้ว่าในสังคม ในโรงเรียนและในห้องเรียน ต้องมีวินัยเพื่อให้เด็กนักเรียนได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ วินัยในตนเองเป็นสิ่งที่ครูควรปลูกฝังให้เด็กอย่างยิ่งเพราะจะทำให้เขาสามารถควบคุมตนเองได้โดยไม่ต้องอาศัยกฎเกณฑ์จากภายนอก ทำให้เด็กประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกที่ควร ซึ่งจะเป็นผลให้สังคม โรงเรียนและในห้องเรียนเต็มไปด้วยความสงบเรียบร้อย ทำให้สมาชิกในสังคม โรงเรียนและห้องเรียนอยู่กันด้วยความสงบสุข ¹

สุชา และ สุรางค์ จันทน์เอม ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีวินัยในตนเอง ดังนี้ คือ

1. การสร้างความสามัคคี น้ำหนึ่งใจเดียวกันชั้นในห้องเรียน ให้มีความรู้สึกว่ามีส่วนได้เสียร่วมกันและยอมเสียสละเพื่อหมู่คณะ
2. สร้างความรู้สึกให้เด็กเห็นว่าตนมีความสำคัญต่อหมู่คณะ
3. สร้างบรรยากาศแห่งความเป็นกันเองภายในห้องเรียน
4. สร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก
5. พยายามศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อนำไปเป็นเครื่องแก้ปัญหาทางวินัย
6. ควรให้เด็กรับผิดชอบในการแก้ปัญหาต่าง ๆ
7. ไม่ควรใช้การห้ามเป็นเครื่องอบรมทางวินัย ควรใช้วิธียั่วให้ทำในสิ่งที่ถูก
8. ให้โอกาสเด็กมีส่วนร่วมในการจัดโรงเรียน
9. ครูต้องเตรียมการสอนและกิจกรรมเป็นอย่างดี โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
10. ระเบียบที่วางไว้ควรเริ่มจากนักเรียน ให้นักเรียนร่วมมือกันวางกฎเกณฑ์ และนอกจากนี้บุคลิกลักษณะของครู การเข้าใจเด็ก การใช้เหตุผล การให้ความ

¹ฐิติพร อ่อนโคกสูง, จิตวิทยาการศึกษา, หน้า 134 - 135.

ยุติธรรม การให้รางวัล ตลอดจนการยกย่องชมเชย และการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ พร้อมทั้งร่วมมือกับบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จะช่วยให้ครูรักษาวินัยของโรงเรียนได้ดี¹

สุโท เจริญสุข กล่าวถึงการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีวินัยในตนเอง ค้ำยวิธีการป้องกันมิให้เกิดปัญหาทางวินัยไว้ดังนี้คือ

1. จัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้ดี ทั้งบริเวณโรงเรียน อาคารสถานที่ ห้องเรียน ม้านั่ง ตู้เก็บของ โต๊ะ ฯลฯ
2. จัดครูสอนให้ดี ให้ความสำคัญและความชอบของครู
3. เปิดบริการและแนะแนวชั้นในโรงเรียน อันจะช่วยเป็นสื่อเชื่อมโยงให้ครูและนักเรียนเข้าใจดีต่อกัน ช่วยกันได้สะดวก
4. ส่งเสริมให้เด็กปกครองตนเอง สามารถแสดงความคิดเห็น ทำประโยชน์ต่อหมู่คณะให้มาก ๆ
5. จัดกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตร เป็นกรช่วยเหลือผ่อนคลายความตึงเครียดของนักเรียนและครู
6. สร้างระเบียบ วางมาตรฐานให้แน่นอนทุก ๆ เรื่อง แล้วประกาศชี้แจงให้นักเรียนทราบ
7. พยายามเปิดโอกาสมิให้เด็กแสดงอาการกระทำที่ไม่ดี ค้ำยความเอาใจใส่ของของทุก ๆ คนในโรงเรียน
8. ส่งเสริมผู้ประพฤติดี ค้ำยการให้รางวัล ชมเชย ให้เกียรติและตำแหน่งหน้าที่
9. การลงโทษเอาไว้เป็นอันดับสุดท้ายในเรื่องการแก้ปัญหาทางวินัย²

¹สุชา และ สุรางค์ จันทน์เอม, หลักการศึกษ จิตวิทยา หลักการสอน, หน้า 192.

²สุโท เจริญสุข, บทศึกษาจิตวิทยาเพื่อการศึกษา, การแนะแนว, สุขภาพจิตใน-โรงเรียน, หน้า 111 - หน้า 112.

ประคินันท์ อุปรมย์ กล่าวถึงการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัยไว้ ดังนี้คือ

1. สألว่าอะไรคือสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้เด็กละเมิดระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ถ้าเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจก็ควรหาทางช่วยเหลือความแก่กรณี ถ้าเป็นปัญหาในเรื่องความประพฤติของเด็กเอง ก็ควรว่ากล่าวตักเตือนหรือลงโทษให้หลาบจำ

2. พยายามพูดคุยซักถามความเป็นอยู่ของนักเรียนด้วยที่ทำเป็นกันเองและบริสุทธิ์ใจ เพื่อให้เด็กเกิดความรักและไว้วางใจจะได้ปรึกษาหารือเมื่อเขาเกิดปัญหา

3. ควรแสดงความเห็นใจเด็กบ้างตามสมควร เมื่อพบว่า เขาถูกทำโทษเนื่องจากละเมิดวินัยโดยเจตนา ไม่ควรกล่าววาจาใด ๆ อันจะเป็นการทัมตมหรือทำให้เด็กเกิดความเจ็บช้ำน้ำใจ

4. เมื่อเด็กเกิดการชกต่อยหรือทะเลาะวิวาทกันอันเป็กการผิดวินัยของโรงเรียนอย่างหนึ่ง ครูควรตักเตือนลงโทษหรือว่ากล่าวตักเตือนอย่างยุติธรรม ไม่ควรกระทำการใด ๆ ที่ทำให้ฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายใดมีความรู้สึกว่าเขาไม่ได้รับความยุติธรรม เป็นอันขาด

5. หลังการว่ากล่าวตักเตือนหรือลงโทษเด็กที่ประพฤติผิดวินัยทุกครั้ง ควรชี้แจงให้เด็กตระหนักถึงความสำคัญและจุดมุ่งหมายของระเบียบวินัยต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียนด้วย เพื่อช่วยให้เด็ก เกิดความซาบซึ้งในวินัยมากขึ้น ¹

สุชา และ สุรางค์ จันทน์เอม กล่าวถึงวิธีพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีวินัยในตนเอง ด้วยวิธีการ ช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางวินัย ดังนี้

1. เมื่อเด็กมีปัญหาทางวินัย จะเป็นครูเห็นใจหรือฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน จะต้องศึกษาให้ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงว่า มีอะไรปกปิดหรือซ่อนเร้นอยู่เบื้องหลัง

2. ครูต้องให้ความรักและความสนใจเด็กทุกคนเสมอหน้ากัน อย่าให้เด็กเห็นว่าครู

¹ประคินันท์ อุปรมย์, จิตวิทยา, หน้า 148 - 149.

เลือกที่รักมักที่ชังหรือมีความอยุติธรรม ซึ่งจะเป็นทางให้เด็กแกล้งฝ่าฝืนวินัยเพื่อเรียกร้องความสนใจจากครู

3. ควรมอบงานบางอย่างให้เด็กทำ เพื่อให้เด็กมีความรับผิดชอบและให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง

4. ให้โอกาสแสดงความชมเชยเด็กที่มีปัญหาทางวินัยบ้าง เพื่อเพื่อน ๆ จะได้ยอมรับนับถือเขา และเด็กจะได้คิดว่าตนเองมีเกียรติไม่กล้าฝ่าฝืนระเบียบวินัย เพราะกลัวเสียชื่อเสียงและการยอมรับนับถือที่ผู้อื่นมีต่อตน

5. ให้เด็กแต่ละคนมีโอกาสแสดงความสามารถที่เด่น ๆ ของเขา ให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนฝูง จะทำให้เด็กแต่ละคนไม่มีปมค้อย และภูมิใจในความสามารถของตน

6. ควรยกย่องบุคคลที่มีระเบียบวินัยดีมาให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง ว่ามีผลดีต่อตนเองและสังคมอย่างไร เพื่อให้เด็กพิจารณาและทัศนพฤติกรรมของตนเองว่าถูกต้องเหมาะสมเพียงใดหรือไม่ เพื่อจะได้ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

7. จงมีความนับถือ รักใคร่เมตตาเด็ก ให้ความอบอุ่นปลอบโยนแก่เด็กด้วยความจริงใจ เพราะปัญหาทางวินัยดังกล่าวเกิดจากเด็กขาดสิ่งดังกล่าวข้างต้นจากครอบครัว

8. การใช้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ จะต้องใช้ในเวลาที่เหมาะสม อย่าบังคับเด็กจนเกินไป ควรปล่อยให้เด็กเป็นตัวของตัวเองบ้าง

9. การทำโทษเด็กที่ทำผิด ควรจะเป็นการสั่งสอน ไม่ควรทำด้วยความโกรธแค้นหรือทำอย่างทารุณต่าง ๆ ควรให้เด็กรู้ว่าทำไมเขาถึงถูกลงโทษ

10. เด็กที่มีปัญหาทางวินัยบ่อยครั้ง ควรส่งให้ครูแนะแนวทางช่วยเหลือ หรือติดต่อปรึกษากับผู้ปกครอง เพื่อหาทางช่วยเหลือแก้ไขร่วมกันต่อไป

การมีวินัยในตนเองเป็นสิ่งที่ครูควรพัฒนา ให้เกิดขึ้นกับเด็ก เพราะจะทำให้เขาสามารถควบคุมตนเองได้ โดยไม่ต้องอาศัยกฎเกณฑ์จากภายนอก ทำให้เด็กประพฤติปฏิบัติรู้จักปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม หรือภายในโรงเรียนด้วยความสงบเรียบร้อย

และมีความสุขเพื่อดำรงไว้ซึ่งสุขภาพจิตที่ดี¹

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าบทบาทของครูนั้นมีใช่เป็นผู้ให้ความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ครูจะห้องรับเด็กชอบหลายอย่างในเวลาเดียวกัน "ครูต้องเป็นทั้ง พี่ เพื่อน พ่อ แม่ แพทย์ รวมทั้งเป็นผู้พิพากษาค้าย"² ค้ายเหตุนี้ครูจึงต้องผ่านการอบรมฝึกฝนให้มีคุณลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากอาชีพอื่น เพราะครูอยู่ในฐานะที่ควรแก่การเคารพยกย่อง ครูจะต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของคนทั่วไป ดังที่พระบรมราชาโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกล่าวว่า "ครูต้องสาธิตให้นักเรียนเห็นว่าชีวิตนี้ควรทำอย่างไร ถ้าเราสาธิตให้นักเรียนวางตัวให้ก็มีศีลธรรมก็เชื่อว่าเด็กนักเรียนจะเชื่อฟังและเชื่อตาม..."³ ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นการสอน หรือการฝึกอบรมการปลูกฝังเพื่อให้เป็นพลเมืองดีก็ตามจะต้องเป็นตัวอย่างและเป็นผู้แสดงให้เด็กดูก่อน ดังที่ สุมณ อมรวิวัฒน์ โคกกล่าวไว้ว่า "ถ้าจะสอนให้เด็กรู้จักคิด ครูจะต้องคิดเป็น ถ้าจะสอนให้เด็กอ่าน ครูจะต้องอ่านหนังสือมาก จะให้เป็นพลเมืองดี ครูต้องเป็นพลเมืองดีก่อน"⁴ ซึ่งคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาได้เสนอบทบาทและลักษณะครูที่พึงประสงค์ไว้ในเรื่อง "การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม" ดังนี้

1. เป็นผู้รักการอ่าน ศึกษา ค้นคว้า วิจัยและทดลองเพื่อที่จะนำผลมาปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ
2. มั่นใจ เลื่อมใส ศรัทธา และมีจรรยาบรรณในอาชีพครู

¹สุชา และ สุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาในห้องเรียน, หน้า 99 - 100.

²สุจริท เพียรชอบ, "บทบาทของครูในสังคม", วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2(เมษายน - กรกฎาคม 2515), หน้า 1.

³คณะกรรมการฝ่ายการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ประมวลข้อคิดเห็นทางการศึกษาไทย (พระนคร : 2515), หน้า 8 - 9.

⁴สุมณ อมรวิวัฒน์, "ประทีปากร ผู้สร้างพลเมืองดี", จันทร์เกษม (กันยายน-ตุลาคม 2519) : 73.

3. มีความคิดเป็นของตัวเอง มีวิจารณ์ญาณและรู้จักใคร่ครวญหาเหตุผลก่อนตัดสินใจ กล่าวแสดงออกเพื่อเผยแพร่ความคิดเห็น หรือความรู้ใหม่ ๆ ต่อสาธารณะ

4. มีศีลธรรมจรรยา

5. ชยัน มัชยัสถ์ ไม่เห็นต่อความเจริญทางด้านวัตถุ เกินกว่าคุณธรรมและจริยธรรม

6. เปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้นำในการเรียนมา เป็นผู้กระตุ้นนักเรียนให้เกิดความคิดริเริ่ม สนับสนุนให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ ช่วยแนะนำให้ผู้เรียนมีหลักรู้จักวิธีศึกษาค้นคว้า ใช้ความคิดอย่างอิสระ และมีเหตุผล ตลอดจนสามารถเลือกทางของตนเองได้

7. ฝึกให้นักเรียนสามารถทำงานรวมกลุ่ม กล่าวแสดงออกและวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพกฎของสังคมในการอยู่ร่วมกัน รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบ สิทธิและรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม

8. สนใจศึกษาความแตกต่างของศิษย์ และให้ความรัก สนใจ เอาใจใส่เท่าเทียมกัน

9. ค้นหาความสนใจ ความสามารถ ความถนัดของนักเรียนแต่ละคน เพื่อหาทางส่งเสริม แนะนำการเลือกวิชาชีพได้เหมาะสม

10. ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกฝนในคุณธรรมและจริยธรรมมากกว่าวัตถุ รักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งความเข้าใจในวัฒนธรรมของชาติอื่น

11. มีความรู้และสนใจในการเกษตรและสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเกษตรในท้องถิ่นได้อย่างดี

12. ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยแก่ชุมชนโดยพฤตินัยเป็นแบบอย่าง

13. รักษาความยุติธรรมและกล้าหาญที่จะต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของสังคมด้วยสติปัญญา โดยคำนึงถึงชนบทรรมนิยมประเพณี วัฒนธรรม และทามสิทธิแห่งกฎหมาย

14. เข้าร่วมในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่นอย่างเต็มใจ และเป็นพี่ปรึกษา

ช่วยแก้ปัญหาของท้องถิ่นเพื่อสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน¹

สรุปได้ว่าการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีวินัยในตนเองนั้น อาจทำได้โดย

1. การสั่งสอน การอบรม ทั้งด้วยเหตุผลและบังคับให้ยอมรับและเห็นคุณค่าในสิ่งนั้น ๆ ทั้งนี้ตัวครูเองจะต้องสร้างให้เกิดเกิดศรัทธาและเชื่อมั่นในตัวครู โดยครูจะต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กได้สังเกต ยึดถือ และแสดงพฤติกรรมเช่นเดียวกับพฤติกรรมที่นำมาเป็นต้นแบบนั้น

2. การเสริมกำลังใจ เพื่อกระตุ้นให้บุคคลได้แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ออกมา เช่น การยกย่อง ชมเชย

ตอนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

ในปี พ.ศ. 2517 ภัทรา นิคมานนท์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการถือศีลห้า ความรู้สึกผิดชอบ วินัยในตนเอง ความเกรงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน" เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการถือศีลห้ากับความรู้สึกผิดชอบ วินัยในตนเอง ความเกรงใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2516 วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ จำนวน 336 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบวัดทัศนคติต่อการถือศีลห้า แบบทดสอบวัดความเกรงใจ ผลการวิจัยพบว่า ความรู้สึกผิดชอบและวินัยในตนเองของนักศึกษาชายมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการถือศีลห้าทุกข้อ ส่วนนักศึกษาหญิงความรู้สึกผิดชอบและวินัยในตนเองมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการถือศีลห้าเพียงข้อเดียว คือ การเว้นจากการเสพของมีนเมา

¹ คณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา, "ครูและบุคลากรทางการศึกษา" ใน การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม นำเสนอคณะรัฐมนตรี 4 มกราคม 2521 (กรุงเทพมหานคร : ธนประสิทธิ์-การพิมพ์, 2522), หน้า 25-27.

อย่างไรก็ดีพบว่า ความรู้สึกผิดชอบ วินัยในตนเอง และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทั้งในนักศึกษาชาย และ นักศึกษาหญิง¹ ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของ วรณวิภา ทองงอก ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่ออาชีพครู วินัยในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสอนของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลกที่ทำการฝึกสอนในภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2516 จำนวน 310 คน เป็นชาย 114 คน หญิง 196 คน ปรากฏผลว่า วินัยในตนเองไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน²

ในปี พ.ศ. 2521 พรพิมล สันติวิทยุภาค ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนกับเกณฑ์ที่คาดหวังวิธีการศึกษา ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้สำรวจพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียน 10 ลักษณะ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีเหตุผล ความกตัญญูกตเวทีกการรักษาระเบียบวินัย ความเสียสละ ความสามัคคี การประหยัดและออมทรัพย์ ความยุติธรรมและความอุทิศตน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 517 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในระดับจริยธรรมชั้นที่ 3 และชั้นที่ 4 และแตกต่างจากเกณฑ์ที่ คาดหวังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และ

¹ภัทรา นิคมานนท์, "ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการถือศีลห้า ความรู้สึกผิดชอบ วินัยในตนเอง ความเกรงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517)

²วรณวิภา ทองงอก, "ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่ออาชีพครู วินัยในตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการสอนของนิสิตฝึกสอนวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517)

พบว่าโดยส่วนรวมแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในสภาพที่น่าพอใจ 3 คุณลักษณะ เรียงตามลำดับดังนี้ ความเสียสละ การประหยัดและออมทรัพย์ และความกตัญญูทดแทน และ อยู่ในสภาพที่ไม่น่าพอใจ 7 คุณลักษณะ เรียงตามลำดับดังนี้คือ การรักษาระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความอดุสสาหะ ความยุติธรรม และ ความมีเหตุผล¹

ในปีเดียวกัน สุรพล นาควานิช ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนกับเกณฑ์ที่คาดหวัง วิธีการศึกษาผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้สำรวจพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียน 10 ลักษณะ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีเหตุผล ความกตัญญูทดแทน การรักษาระเบียบวินัย ความเสียสละ ความสามัคคี การประหยัดและออมทรัพย์ ความยุติธรรม และความอดุสสาหะ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 680 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในระดับจริยธรรมชั้นที่ 3 และชั้นที่ 4 และแตกต่างจากเกณฑ์ที่คาดหวังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่าโดยส่วนรวมแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในสภาพที่น่าพอใจ 4 คุณลักษณะ เรียงตามลำดับดังนี้ ความกตัญญูทดแทน ความเสียสละ การประหยัดและออมทรัพย์ และ ความมีเหตุผล และ อยู่ในสภาพที่ไม่น่าพอใจ 6 คุณลักษณะ เรียงตามลำดับดังนี้ การรักษาระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความอดุสสาหะ และ ความยุติธรรม²

¹พรพิมล สันนิหิรัฐภาค, "การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521)

²สุรพล นาควานิช, "การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522)

ในปี พ.ศ. 2522 ยุพาพร จุนเจือจาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคกลาง" เพื่อสำรวจพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนกับเกณฑ์ที่คาดหวัง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2520 จำนวน 640 คน ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนอยู่ในสภาพที่ไม่น่าพอใจ 6 คุณลักษณะ เรียงลำดับ ดังนี้ การรักษาระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความถูกต้อง ความสามัคคี และความยุติธรรม ¹

ในปีเดียวกัน วีระวรรณ อามระศิษ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ในเรื่องความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูต่อชาติ ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความอดทน ความยุติธรรม ความถูกต้อง การประหยัดและออมทรัพย์ และการพออาวูโล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 445 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมเรื่องความมีระเบียบวินัยอยู่ในเกณฑ์น่าพอใจ โดยมีความเห็นตรงกันเป็นส่วนใหญ่ในเรื่องระเบียบวินัยที่ควรปฏิบัติตามกฎ หรือระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด ²

¹ยุพาพร จุนเจือจาน, "การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคกลาง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522)

²วีระวรรณ อามระศิษ, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522)

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู ได้ทำการสำรวจจริยธรรมของอาจารย์และนักศึกษาครูสังกัดกรมการฝึกหัดครู เพื่อค้นหาคุณลักษณะทางจริยธรรมของอาจารย์และนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมการฝึกหัดครู ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 10,957 คน เป็นอาจารย์ 1,112 คน และนักศึกษา 9,845 คน ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะทางจริยธรรมของอาจารย์ที่อยู่ในระดับดีมากคือ ความเมตตาากรุณาและที่อยู่ในระดับดี ได้แก่ ความมีเหตุผล ความกตัญญู ความมีซื่อสัตย์ และความอุทิศสละ ส่วนคุณลักษณะทางจริยธรรมที่อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ คือ ความรับผิดชอบ คุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษาที่อยู่ในระดับดี ได้แก่ ความมีเหตุผล และความเมตตาากรุณา คุณลักษณะที่อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ได้แก่ ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ ¹

ในปี พ.ศ. 2523 วิวัฒน์ อิศวาณิชย์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย" เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์และศึกษาเปรียบเทียบวินัยในตนเองและความซื่อสัตย์ของเด็กไทยที่มีความแตกต่างกันทางด้านเพศ ระดับการศึกษา สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนในกรุงเทพฯ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 856 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีชั้นเรียนแตกต่างกันมีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน แต่มีความซื่อสัตย์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และยังพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีวินัยในตนเองและความ

¹หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, จริยธรรมของอาจารย์และนักศึกษาสังกัดกรมการฝึกหัดครู, (กรุงเทพมหานคร : กรมการฝึกหัดครู, 2522)

ข้อสำคัญสูงกว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักเรียนหญิงมีวินัยและความซื่อสัตย์ สูงกว่านักเรียนชาย และนักเรียนที่อยู่ในต่างจังหวัดมีวินัยในตนเองสูงกว่านักเรียนที่อยู่ใน กรุงเทพฯ แต่มีความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน¹

ในปี พ.ศ. 2524 ชฎาพร พัทธรัษฎ์ ไรท์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในเรื่อง การรักษาความอิสระ ความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย การเคารพผู้อาวุโส การถือพรระคถือพวก การตรงเวลา การประหยัดมัธยัสถ์ การนิยมไทย การบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์และการพึ่งตนเอง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 800 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเรื่องระเบียบวินัยอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ²

ส่วนการวิจัยในต่างประเทศ ได้มีผู้วิจัยไว้บ้าง ดังต่อไปนี้

โทนี เรย์ โจนส์ (Tony Ray Jones) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของประชาชน ครู และ ผู้บริหารโรงเรียนในรัฐเท็กซัส 2 แห่ง เกี่ยวกับการปลูกฝังระเบียบวินัย

¹ วิวัฒน์ อธิวาณิชย์, "ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523)

² ชฎาพร พัทธรัษฎ์ ไรท์, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525)

ที่ตีให้นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าควรใช้ระเบียบวินัยที่เข้มงวดกับนักเรียนที่ศึกษาเพศศีก โขมยทรัพย์สินของโรงเรียน พกอาวุธ ก่อความไม่สงบ ทหาร้ายร่างกายครูและไม่ยอมรับการลงโทษ และระเบียบวินัยที่ไม่ค่อยเข้มงวดนักควรใช้กับนักเรียนที่พูดจา ขาดเรียนโดยไม่มีเหตุผล และไม่ทำการบ้าน ส่วนระเบียบวินัยที่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ควรใช้กับนักเรียนที่สูบบุหรี่ พูดยาหายาตาย ทะเลาะวิวาท และไม่แสดงความเคารพครูอาจารย์ นอกจากนี้ประชาชนยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่าโรงเรียนควรจะได้ให้ความสนใจในการวางระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนให้ดีขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียน และสังคมต่อไป ¹

โรเบิร์ต ซี โรส (Robert C. Rice) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองในค่านระเบียบวินัยในโรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตท้องที่ที่แตกต่างกันทางค่านสภาพภูมิศาสตร์ 4 เขต ของประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า การขาดความมั่นใจ ขาดความเอาใจใส่ในการเรียน เป็นปัญหาสำคัญ ระเบียบวินัยของโรงเรียนยังไม่เข้มงวดพอ และให้สิทธิมากเกินไป ส่วนครูมีความเห็นว่ารระเบียบวินัยเป็นปัญหาสำคัญ และผู้ปกครองให้ความเห็นว่าโรงเรียนควรอบรมสั่งสอนให้นักเรียนรู้จักคิด และแก้ปัญหาด้วยตนเองให้มากขึ้น ²

¹Tony Ray Jones, "A Study of Citizen, Teacher and Administrator Attitudes Regarding Preferred Student Disciplinary Alternatives in Public High School", Dissertation Abstracts International 38 (May, 1978): 6435 A.

²Robert C. Rice, "A Comparison of Perception of School Discipline between Students, Teachers, and School Administrators", Dissertation Abstracts International 38 (January, 1978): 3862 A.

จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับวินัยในตนเองดังกล่าว จะเห็นว่า งานวิจัยภายในประเทศนั้น ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรม และ ค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนนักศึกษา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า ความเสียสละ การประหยัด และออมทรัพย์ ความกตัญญูกตเวที และ ความมีเหตุผล อยู่ในสภาพที่น่าพอใจ ส่วนการรักษาระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความอดุคสาหัส และ ความยุติธรรม ยังอยู่ในสภาพที่ไม่น่าพอใจ

ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศนั้น เป็นการศึกษาทัศนคติและความคิดเห็นของประชาชน ครู ผู้บริหาร และนักเรียน เกี่ยวกับเรื่องระเบียบวินัยของนักเรียนโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า วินัยเป็นสิ่งสำคัญที่ครูควรให้ความสนใจอบรม สั่งสอนให้นักเรียน รู้จักคิด และแก้ปัญหาด้วยตนเอง เพื่อเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียนและสังคมต่อไป

2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทของครู

ในปี พ.ศ. 2517 สุสิทธิ์ นิมิตกุล ได้ศึกษาเรื่องความมีวินัยแห่งตนกล่าวว่า ความมีวินัยแห่งตนจะเกิดขึ้นได้โดยการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งการสอนของครูนั้นควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะ และทำงานด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน อันเป็นการฝึกฝนความมีวินัยแห่งตนแก่ผู้เรียน ให้เกิดสะสมมากยิ่งขึ้น ¹

¹สุสิทธิ์ นิมิตกุล, "การเปรียบเทียบการเรียนวิชาสุขศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องโรคติดต่อโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการเรียนการสอนแบบปกติ" (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517)

ในปี พ.ศ. 2518 วิรัช วรรณรัตน์ ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะ
บางประการ ของครูประจำการกับนักเรียนครูที่ยังไม่เคยเป็นครูประจำการ ผลการวิจัยพบว่า
คุณลักษณะของครูมี 10 ประการ คือ

1. การสอนดี
2. มีเหตุผล เป็นประชาธิปไตย
3. เมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจ
4. ยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริต
5. เป็นมิตรกับนักเรียน และเข้าร่วมกิจกรรม
6. รับผิดชอบในการสอน
7. ชยันหมั่นเพียร มานะอดทน อยากรู้อยากเห็น
8. บุคลิกภาพดี
9. ยกย่องชมเชย ส่งเสริมให้กำลังใจนักเรียน
10. แนะนำให้คำปรึกษานักเรียน

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะของครูประจำการ และนักเรียนครู
ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในค่านการสอน ความมี
เหตุผล ประชาธิปไตย เป็นมิตรกับนักเรียน เข้าร่วมกิจกรรม การรับผิดชอบต่องานสอน ความ
ชยันหมั่นเพียรมานะอดทน อยากรู้อยากเห็น และบุคลิกภาพดี¹

¹วิรัช วรรณรัตน์, "การศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะบางประการ ของครูประจำการ
กับนักเรียนครูที่ยังไม่เคยเป็นครูประจำการ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518)

ในปี พ.ศ. 2519 สุวรรณ เนคยากร ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่ และลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัธยมศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่ และลักษณะที่พึงปรารถนาของครูมัธยมศึกษา ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 230 คน จากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร และผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 230 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในด้านความรู้ของครู ซึ่งได้แก่ ความรู้วิชาสามัญ ความรู้วิชาครู และความรู้ความสามารถพิเศษ
2. ด้านทักษะการสอน ครูควรสอนนักเรียนแบบยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อความหมาย และการควบคุมชั้นเรียน
3. ด้านลักษณะที่พึงปรารถนา ครูควรมีหน้าตาอึดอัดแน่นแจ่มใส แต่งกายสุภาพ พุคจาสุภาพ รู้จักควบคุมอารมณ์
4. ด้านหน้าที่การงาน ครูควรมีศรัทธาในการสอน อบรมนักเรียน และทราวจสมุคทำงานของนักเรียน
5. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดี คือ ครูควรมีความยุติธรรม ตั้งใจสอน และยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน¹

¹สุวรรณ เนคยากร, "ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัธยมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520)

ในปี พ.ศ. 2520 นพพร พานิชสุข ได้ศึกษาสถานภาพและบทบาทของครูในการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ครูควรเน้นการสอนที่ก่อให้เกิดความคิดรวบยอดในด้านต่าง ๆ ความสำคัญ คือ ความรับผิดชอบในสังคม ความเป็นผู้มีเหตุผล ความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ความเป็นประชาธิปไตย ความเป็นผู้มีคุณธรรมที่ดี และการเป็นผู้รู้จักแก้ปัญหา¹

ในปี พ.ศ. 2522 อธิยา หาญคำรงกุล ได้ทำการศึกษาสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูตามแนวคิดเห็นของผู้ผลิต ผู้ใช้ ครูและศึกษานิเทศก์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ผลิต ผู้ใช้ และผู้เป็นครูมีความคิดเห็น ว่า ครูควรมีสมรรถภาพ 4 ด้านคือ ด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ ด้านการสอน และด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ส่วนเรื่องการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน การใช้เทคนิคการสอน ผู้ผลิต ผู้ใช้ ศึกษานิเทศก์ และครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01²

ในปีเดียวกัน น้อมจิตต์ รุสุวรรณ ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบคุณธรรมนิยมของครูในทัศนะของนักการศึกษาและบุคคลทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า นักการศึกษาและบุคคลทั่วไปมีความเห็นว่า ครูควรมีคุณธรรมทั้งหมด 4 หมวด คือ หมวดจริยธรรม หมวดคุณธรรมของครู หมวดทัศนคติที่ดีต่อการเป็นครู และหมวดน้ำใจครู ซึ่งจริยธรรมที่จำเป็นมากที่สุดได้แก่ การตรง

¹นพพร พานิชสุข, "สถานภาพและบทบาทของครู สังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2520" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521)

²อธิยา หาญคำรงกุล, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพของครู สังคมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523)

ก่อนเวลา ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน คุณธรรมที่จำเป็นมากที่สุด คือ ความยุติธรรม ส่วนทัศนคติที่ดีต่อการเป็นครูที่จำเป็นมากที่สุด คือ การแสวงหาความรู้ใส่ตนอยู่เสมอ และน้ำใจครูที่จำเป็นมากที่สุดคือ การยินดีให้ความรู้ผู้อื่น และปรารถนาดีต่อศิษย์โดยไม่มีอคติใด ๆ ¹

ส่วนการวิจัยในต่างประเทศ ได้มีผู้วิจัยไว้บ้าง ดังนี้

ในปี ค.ศ. 1975 เจ อี กริช และ แฟรงก์ คอสติน (J.E. Grush and Frank Costin) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Student as Consumer of Teaching Process" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและบุคลิกลักษณะที่มีประสิทธิภาพของครู ตัวอย่างประชากร คือ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยอินลินนอยส์ จำนวน 1,378 คน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของครูมีความสัมพันธ์กับการประเมินทักษะและพฤติกรรมของครู และพบว่าลักษณะที่สำคัญของอาจารย์ที่ดี คือ การเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นผู้นำที่ขยันขันแข็ง มีความสามารถ และมีความกระตือรือร้นในกิจการเรียนการสอน มีความซื่อสัตย์สุจริต น่าไว้วางใจ รักษาสัญญาที่ให้ไว้กับนักศึกษาเสมอ เป็นคนใจกว้าง เข้าใจนักศึกษาได้ดี ควบคุมกิจกรรมในชั้นเรียนโดยให้ค่าปรึกษาแนะนำ ตลอดจนชี้แจงวัตถุประสงค์ และเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนในชั้นเรียน สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ กระตือรือร้นและสนับสนุนให้นักศึกษาล้ำที่จะแสดงความคิดเห็น ให้ความรู้แก่นักเรียน ให้ทันแก่เหตุการณ์และความรู้ใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลง และเป็นคนที่มีอารมณ์ขัน ²

ในปีเดียวกัน โทมัส อาร์ วอทรูบา และ เพนนี แอล ไรท์ (Thomas R. Wotruba

¹ น้อมจิศักดิ์ ชูสุวรรณ, "คุณธรรมนิยมของครูสังคมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523)

² J.E. Grush and Frank Costin, "The Student as Consumer of the Teaching Process", American Educational Research Journal 12(Winter, 1975) : 55-56.

and Penny L. Wright) ได้ร่วมกันทำการวิจัยเรื่อง "How to Develop a Teacher - Rating Scale Instrument" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิธีการในการพัฒนาปรับปรุงเครื่องมือประเมินประสิทธิภาพในการสอนของครู ตัวอย่างประชากรประกอบด้วย ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยซานดิเอโก ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างประชากรทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นว่า คุณลักษณะของอาจารย์ที่สำคัญ ได้แก่ การมีความรู้กว้างขวาง ถูกต้อง ทันสมัย และรู้อย่างแท้จริง ส่งเสริมให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น มีความกระตือรือร้นในวิชาที่สอน ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม อธิบายเข้าใจง่าย ยกตัวอย่างให้เห็นชัดเจน ช่วยเหลือนักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา มีความยุติธรรมในการประเมินผลนักเรียน และมีความสนใจอยากสอน¹

สรุปงานวิจัยภายในประเทศที่เกี่ยวกับบทบาทของครูนั้น ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและองค์ประกอบที่ช่วยเสริมสร้างบทบาทของครู โดยพบว่า บทบาทของครูนั้นมีทั้งส่วนที่เกี่ยวกับการสอนและนอกเหนือการสอน

ส่วนงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวกับบทบาทของครูนั้น เป็นการศึกษารองค้ประกอบที่จะช่วยเสริมสร้างบทบาทของครู โดยพบว่าองค์ประกอบที่สำคัญที่ครูควรมีคือ การเป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นผู้นำที่ขยัน มีความซื่อสัตย์สุจริต นำไว้วางใจ มีความยุติธรรม ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม และ ส่งเสริมให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าคุณลักษณะแห่งการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนนักศึกษายังอยู่ในสภาพที่ไม่น่าพอใจหลายอย่าง เช่น การรักษาระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความถูกต้อง ความยุติธรรม ความมีเหตุผล และอื่น ๆ

¹ Thomas R. Wotruba and Penny L. Wright, "How to Develop a Teacher-Rating Scale Instrument", The Journal of Higher Education 6 (November/December, 1975) : 635-661.

สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันหนึ่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ในการที่จะให้ความรู้ หรือการศึกษาแก่เยาวชนของชาติ เพื่อให้ เป็นสมาชิกที่พึงประสงค์ของสังคม และครู เป็นหัวใจ สำคัญยิ่งในบรรดาคณะประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลในการจัดการศึกษา เพราะครู เป็นผู้ก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้ในตัวผู้เรียน ถึงแม้จะมีปรัชญาการศึกษา หลักสูตร กระบวนการ เรียนการสอน สื่อการเรียน การวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมสอดคล้องกับการดำรงชีวิต ของผู้เรียนในปัจจุบันก็ตาม ฉะนั้นในการพัฒนาคุณภาพของเด็ก สิ่งที่ต้องคำนึงถึงอย่างยิ่งก็คือ ตัวครู หน้าที่ของครูอย่างแท้จริง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ครูมีหน้าที่สอนและอบรมเพื่อให้เด็กเป็น ผลเมืองดี

ดังนั้นการเตรียมครูจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ โดยเฉพาะครูระดับประถมศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ รับผิดชอบในการฝึกฝนอบรมกล่อมเกล่าเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของชาติ จึงต้องเป็นครูที่มีความรู้ ความสามารถเพียงพอพร้อมด้วยคุณธรรมอันที่ครูควรจะมี ซึ่งสถาบันการฝึกหัดครูมี หน้าที่ผลิตครู เพื่อให้สามารถปฏิบัติตน และทำหน้าที่เป็นผู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาโดย รอบคอบขั้นในตัวผู้เรียน ให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ยังไม่พบว่าได้มีผู้ใดทำการวิจัย เกี่ยวกับเรื่องบทบาทของอาจารย์วิทยาลัยครูในการพัฒนา ความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาครู ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางช่วยในการพัฒนา ความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังใช้เป็นแนวทางใน การวางแผนและโครงการ ของผู้บริหาร ในการส่งเสริมบทบาทของอาจารย์ให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น เช่นกัน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย